

MAJETKOVÁ DRŽBA ANDĚLŮ Z RONOVCE V PŘEDBĚLOHORSKÉM OBDOBÍ V CHRUDIMI

David RICHTER

Fenomén šlechtické držby majetků nespádajících do kategorie zemsko-deskových, tedy především městských nemovitostí a poddanských gruntů, nepatří mezi příliš frekventované předměty bádání. Ve druhé polovině 19. století docházelo k vlně vypracovávání článků evidujících městské erbovní a šlechtické rodiny;¹⁾ k hlubšímu studiu této strany šlechtické nemovité držby však nedocházelo. Novější bádání, směřuje-li tímto směrem, se zabývá především městskou držbou v rámci hlavních zemských měst či rezidenčních panovnických měst, případně spíše problematikou soužití šlechty a města. Práci, které se zabývají přímo tímto tématem, je znatelně méně.²⁾

Tato materiálová studie vychází z příkladu rodu Andělů z Ronovce, a to z několika důvodů: Předně to byl rod, jenž v Chrudimi držel majetky

1) Např. Antonín RYBIČKA, *Rodiny šlechtické v městě Chrudimi v století XV.–XVII. usedlé*, Památky archeologické a místopisné 10, 1878, s. 27–42, 825–828; Antonín RYBIČKA, *O šlechtických a erbovních rodinách Čáslavských*, Památky archeologické a místopisné 5, 1863, s. 353–360; Antonín RYBIČKA, *Erbovní rodiny plzeňské*, Památky archeologické a místopisné 10, 1875, s. 261–274; Antonín RYBIČKA, *Královéhradecké rodiny erbovní*, Praha 1873; Josef SMOLÍK, *Šlechtické rodiny usedlé ve vysokém Mýtě od r. 1430–1660*, Památky archeologické a místopisné 9, 1873, s. 381–398, 509–524; Josef SMOLÍK, *Šlechtické rodiny usedlé v Pardubicích v r. 1500–1650*, Památky archeologické a místopisné 9, 1873, s. 21–34, 113–122; Josef STRNAD, *Rodiny šlechtické v XV. a XVI. století v Plzni usedlé*, Památky archeologické a místopisné 14, 1888, s. 397–402, 447–452.

2) Např. Petr MAŤA, *Soumrak venkovských rezidencí: „Urbanizace“ české aristokracie mezi stavovstvím a absolutismem*, Opera historica 7, 1999, s. 139–160; Jaroslav MILLER, *Uzavřená společnost a její nepřátelé. Město středovýchodní Evropy (1500–1700)*, Praha 2006; Robert ŠIMŮNEK, *Šlechta a města v pozdním středověku: kontakty, konfrontace a geografický horizont (na příkladu Strakonice a Volyně)*, Historická geografie 33, 2005, s. 197–247. Sonda přesahuje do druhé poloviny 16. století.

v několika generacích i větvích. Díky tomu je možné provést porovnání strategií několika členů téhož rodu. Obecně se jedná o reprezentativní vzorek, který umožňuje poukázat na vývojový trend. Jde tedy o sondu, jejímž cílem je představit širší kontext městské šlechtické držby. Zároveň se jedná o rodinu, která byla majetkově ukotvena v relativní blízkosti Chrudimi.

Důvodů k zakupování městských nemovitostí měla šlechta celou řadu. Chrudim, jakožto krajské město, mělo pro šlechtu nezpochybnitelný význam v regionální politické rovině. Do zákazu svolávání krajských sněmů bez svolení panovníka z roku 1528 lákalo město šlechtice toužící po uplatnění v této úrovni politické angažovanosti. Pro drobnou okolní šlechtu nebylo v rámci jejích finančních možností aktivně se účastnit pražského politického dění. Pokud tedy toužila po politické aktivitě, účast na krajských sněmech jí nabízel možnost odpovídající její úrovni a možnostem. Po předběžném zkoumání šlechty držící ve sledovaném období nemovitosti v Chrudimi lze říci, že téměř všechny osoby patřily k nižší šlechtě, což není nikterak překvapivé zjištění. Zatímco příslušníků rytířského stavu předběžná sonda odhalila více jak stovku, členů panského stavu se týkají pouhé tři případy.³⁾

Vedle politických důvodů patří k neopominutelným především ekonomické faktory. V první řadě se jednalo o vliv dědických dělení drobných rodových statečků, díky nimž vznikaly díly, které už členy rodu neuživily. Jako východisko se nabízel prodej těchto majetků, třeba vedlejšímu šlechtici rozvíjejícímu režijní podnikání, a nákup městského domu, jehož držba umožňovala pohodlný městský život. Případně se jednalo o nákup dvoru a orientaci na polní hospodářství. Někteří dokonce dokázali vedle nákupu nemovitosti ušetřit část takto, nebo jinak získaných peněz, a využít jí k drobnému úvěrovému podnikání, jež přinášelo úroky a udržovalo životní

3) V prvním případě se jedná o Hynka Krušinu z Lichtenburku, jehož důvody nákupu a následného prodeje jednoho z chrudimských dvorů nejsou zcela zřejmé. Tento obchod je součástí této práce, neboť v něm figuroval člen rodu Andělů z Ronovce.

Druhým příkladem je Mikuláš Getleb Licek z Rýzmburku, který koupil roku 1591 v Chrudimi dům, který držel až do své smrti, po které jej jeho rodina prodala. Státní okresní archiv Chrudim (dále SOKA Chrudim), fond Archiv města Chrudim (dále AM Chrudim), inv. č. 374, f. 138r. a inv. č. 375, f. 222r–v.

Třetím případem je Jan Bezdrůžický z Kolovrat, který zde roku 1604 prodal dům. Nepodařilo se mi nalézt zápis, který by uváděl převod tohoto domu do rukou Bezdrůžického, nicméně prodejní zápis z roku 1604 uvádí, že Bezdrůžický přišel v držení domu skrze přísouzení z majetku kněze Jana Pachty. SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 374, f. 430r–v.

standard.⁴⁾ Byli dokonce tací, kteří zároveň drželi městský dům a deskový majetek, přičemž žili ve městě a z panství přijímali finance. Jednalo se tedy o plně pohodlný městský život.⁵⁾ Samozřejmě nelze opominout ani skupinu spekulantů či osob s potřebou bezpečně uložit finance.⁶⁾ Značnou část osob držících krátce chrudimské majetky byla skupina dědiců. Jednalo se o osoby, které v Chrudimi samy majetek nezakoupily, ale zdědily a bez snahy jej dlouhodobě udržet či rozšířit ho následně prodaly.⁷⁾ Pochopitelně se v Chrudimi vyskytovaly také rody, které zde vlastnily majetky po generace a postupem času už držely pouze ty. Zemsko-deskové tedy v průběhu několika desítek či stovek let ztratily.⁸⁾ V řadě případů se důvody a stra-

4) Chrudimský berní rejstřík z roku 1557 eviduje tři chrudimské držitele jako osoby mající peníze na úroku. Vzhledem k tomu, že v případě, nejen malých, úvěrových operací jistě nedocházelo k řádnému přiznávání, muselo se i přes nízké přiznané částky jednat o osoby, u kterých byla tato činnost poměrně známa. Jednalo se o Buriana Závíše z Osenice přiznávajícího na úroku 100 kop grošů českých, Kateřinu z Řásné přiznávající stejnou částku a Zikmunda Sudu z Řeneč uvádějící sumu 2000 kop grošů českých. Otto PLA-CHT, *Odhad majetku stavů království českého z r. 1557*, Věstník Královské české společnosti nauk, třída filosoficko-historicko-filologická, roč. 1947/IV, Praha 1950, s. 54–55.

5) Příkladem je Burian Anděl z Ronovce žijící v Heřmanově Městci, který současně držel statek Stolany. Petr VOREL, *Vymřelý východočeský rod Andělů z Ronovce v 15.–17. století (Fikce a fakta při „nalézání potomků“ historické české šlechty)*, Východočeský sborník historický 26, 2014, s. 92–93.

Jako běžný dokládá tento trend pro první polovinu 16. století na případě Strakonice a Volyně Robert Šimůnek. Rada okolních šlechticů držela zároveň blízký statek (často s tvrzí) a zároveň držela ve městě dům. R. ŠIMŮNEK, *Šlechta a města v pozdním středověku*, s. 227. Zároveň autor uvádí, že držba domu ve městě blízkému panství byla pro šlechtu v pozdním středověku poměrně běžnou záležitostí a rozhodně tak vždy neznáčila její pauperizaci. Robert ŠIMŮNEK, *Šlechta a města pozdního středověku: konfrontace či koexistence?*, in: Ján LUKAČKA – Martin ŠTĚFÁNIK a kol. (red.), *Středověké mesto ako miesto stretnutí a komunikácie*, Bratislava 2010, s. 228–234.

6) V Chrudimi se vyskytovala řada šlechticů, kteří střídavě zakupovali a prodávali domy či dvory s větším či menším ziskem, čímž si zajišťovali další příjem. Dobrým příkladem je Burian Závíš z Osenice, který střídavě zakoupil a prodal v letech 1546 až 1557 celkem tři dvory a jedno spáleniště dvoru s pozemky a zahrady. SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 369, f. 10v–11r., f. 30r., f. 50r., f. 74v., f. 84r., f. 89r., f. 103r., f. 182v., f. 195v., f. 212r.

7) Budeme-li se pohybovat stále především v okruhu rodu Andělů z Ronovce, jmenujme např. Barboru Lhotskou z Ronovce, která prodala dům poté, co jej zdědila po smrti manžela. SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 369, f. 240r.

8) Příkladem jsou Tuněchodští z Poběžovic, Habrovcové z Habrova či Pouchobradští z Pouchobrad. V některých případech se jednalo původem o chrudimské měšťany, kteří si zakoupili statek v okolí města, po kterém se

tegie vzájemně prolínají, bez bližších znalosti majetkového zázemí toho konkrétního šlechtice tedy nelze s jistotou určit, do jaké kategorie příslušel.

Tím se opět vracíme k důvodům výběru toho konkrétního rodu pro předkládanou sondu. Díky studii Petra Vorla publikované v tomto čísle Východočeského sborníku historického lze zkombinovat informace získané z chrudimských městských knih s jeho poznatky o majetkových a příbuzenských poměrech rodu, a tím podat co nejkomplexnější obraz této šlechtické městské držby.

Počátky vladického rodu Andělů z Ronovce jsou opředeny řadou tradovaných mýtů a nejasností a řada mýtů oplývá také jeho konec.⁹⁾ Na významu a především na majetku nabyt rod až po husitských válkách. Získal zástavní majetky jako Přelouč či zboží bývalého kláštera v Sezemicích, o které však v průběhu 70. a 90. let 15. století přišel. Pro rozvětvenost rodu nebyly doposud spolehlivě známy všechny genealogické rodové vazby, což platí také o celkových rodových majetkových poměrech.¹⁰⁾ Známe sice řadu z větších lokalit a majetků, které jednotliví příslušníci rodu drželi, menší povědomí však máme o jeho „drobnějších“ majetcích. Takovým příkladem je majetková držba rodu v královském věnném městě Chrudimi v předbělohorském období.¹¹⁾ O drobnější držbě můžeme ovšem často hovořit pouze ve významu pozemkové velikosti, nikoliv v rovině ekonomické hodnoty. V pobělohorském období už členové rodu drželi jen

začali psát a postupně se sociálně povznesli a začali vystupovat jako příslušníci nižšího šlechtického stavu.

9) Dlouhou dobu byl jedním ze základních zdrojů informací o rodu Ottův slovník naučný. Viz Heslo *Anděl z Ronovce*, in: Ottův slovník naučný, sv. II, Praha 1889, s. 275–276. V rámci tohoto čísla VčSH je však publikována studie Petra Vorla, který na základě dlouholetého studia podává obsáhlý výklad o původu, ale také konci rodu Andělů z Ronovce. P. VOREL, *Výmřelý východočeský rod Andělů z Ronovce v 15.–17. století*.

10) Torzovitost těchto poznatků napravil ve své výše zmíněné studii Petr Vorel, ve které podává komplexní přehled této problematiky.

11) Nejobsáhlejší se k této problematice vyjádřil Antonín Rybička, i tak se ovšem jedná pouze o jeden obsáhlejší odstavec. Rybička v úvodu své stati uvádí, že se jedná o zpracování výpisek, které kdysi učinil z chrudimských městských knih. To se bohužel promítlo do kvality díla, neboť se v něm nachází řada chyb – jedná se o záměny domů za dvory a opačně, uvádění chybných částek či špatných let obchodů. Při množství materiálu, které musel autor projít a neexistenci dnešních možností reprodukčních zařízení, která by mu umožňovala snadnou zpětnou kontrolu, jsou tyto nedostatky pochopitelné. Je však třeba je revidovat, aby nedocházelo k dalšímu chybnému citování. A. RYBIČKA, *Rodiny šlechtické v městě Chrudimi v století XV.–XVII. ušedlé*, s. 27–42, 825–828.

drobnější majetky, často pouze jednotlivé dvory ve vsích. Poslední zmínky o Andělech z Ronovce máme zhruba z poloviny 17. století.¹²⁾

Sledovanou problematiku prostupují dvě rodové linie Andělů z Ronovce. První z nich je reprezentována Hynkem Andělem z Ronovce sedícím roku 1524 na Frymburce a držícím vsi Morašice, Třibřichy, Medlešice a Rozhovice. Hynek měl tři syny – Achillea, Buriana a Zikmunda. Achilles zpočátku držel po otci hrad Frymburk, který ovšem roku 1534 prodal Janovi Trčkovi z Lípy a následně se usadil na Brlohu.¹³⁾ Burian se Zikmundem drželi společně morašické zboží a roku 1538 přikoupili od Jana Trčky z Lípy Heřmanův Městec s některými dalšími majetky. Oproti tomu roku 1539 společně prodali svou ves Přestavky Janovi Lukavskému z Lukavice.¹⁴⁾ K jejich majetkovému oddělení došlo roku 1541, přičemž Heřmanův Městec připadl Zikmundovi.¹⁵⁾ Zatímco Zikmund držel panství Heřmanův Městec,¹⁶⁾ jeho bratr Burian disponoval zbožím morašickým¹⁷⁾ a třebošickým.¹⁸⁾ Statek Morašice skládající se ze samotných Morašic s tvrzí a dvorem, vsí Lány a Třibřichy s částmi vsí Bylan, Dřenic a Rozhovic prodal společně s platem z Medlešic, Kozojed (s tvrzí) a z Chrudimi roku 1544 Tomáši Štítnému ze Štítného.¹⁹⁾ Dále držel Burian Stolany a část majetků v Čejkovicích, kteréžto majetky roku 1546 podstoupil v rámci dluhu Pernštejnům, od kterých je však získal roku 1550 zpět.²⁰⁾ Tyto osoby představují sezemickou větev rodu.²¹⁾ Druhou linii představují reprezentanti přeloučské větve. Jan Anděl z Ronovce a na dvoře v Raškovcích, který

12) Heslo *Anděl z Ronovce*, s. 276. Sedláček v závěru svého hesla uvádí, že v 19. století se nějací Andělé připomínají. Tím upozorňuje na fakt, že se objevily některé snahy prokázat svůj původ jako pokračování Andělů z Ronovce. Občanské příjmení Anděl je značně hojným příjmením, snahy tohoto typu tedy nepřekvapí. Taktéž touto problematikou se ve své práci zabývá Petr Vorel. P. VOREL, *Výmřelý východočeský rod Andělů z Ronovce v 15.–17. století*.

13) *Tamtéž*, s. 275–276.

14) August SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého, I.*, Praha 1882, s. 218.

15) Petr VOREL, *Urbář města a panství Heřmanův Městec z roku 1572*, Východočeský sborník historický 2, 1992, s. 240.

16) *Tamtéž*, s. 250.

17) A. RYBIČKA, *Rodiny šlechtické v městě Chrudimi v století XV.–XVII. usedlé*, s. 153.

18) *Tamtéž*, s. 260.

19) *Tamtéž*.

20) A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého, I.*, s. 188–189.

21) P. VOREL, *Výmřelý východočeský rod Andělů z Ronovce v 15.–17. století*, tabulka II., s. 83.

měl s první manželkou Kunkou z Libodřic syna Štěpána a s druhou ženou Ludmilou z Biskupic syna Zikmunda.²²⁾ Po Janově smrti se Ludmila provdala za Jetřicha Lipanského z Lipan.²³⁾ Vedle těchto osob zde vystupuje ještě Janův bratr, Hynek Anděl z Ronovce.²⁴⁾

Předkládaný příspěvek si klade za cíl přiblížit majetkovou strukturu rodu v Chrudimi předbělohorského období.²⁵⁾ Pramennými zdroji práce jsou Kniha trhová začínající rokem 1545,²⁶⁾ Kniha trhová datovaná počátkem do roku 1567,²⁷⁾ Kniha trhová zelená pro léta 1585–1640,²⁸⁾ Kniha trhová červená pro léta 1607–1643,²⁹⁾ Kniha pamětných zápisů pro léta 1579–1662,³⁰⁾ Kniha svatebních a darovacích smluv pro léta 1505–1595³¹⁾ a Kniha posledních vůlí pro léta 1505–1614.³²⁾ V těchto pramenech jsou sledovány obchody v období let 1545 až do konce předbělohorského období, pro které byly vyhledány relevantní záznamy o majetkových převodech rodu. Všechny tyto zápisy jsou přiloženy na konci práce jako edice.

Majetková držba rodu v Chrudimi před rokem 1545 je stručně nastíněna níže především na základě literatury. Ta ovšem neuvádí např. nákup domu Burianem Andělem z Ronovce roku 1544, který se nachází, stejně jako literaturou citované starší záznamy, v Knize trhové pro léta 1505–1549.³³⁾ Jelikož sledovaným obdobím postupují svým chrudimským majetkem

22) Heslo *Anděl z Ronovce*, s. 275–276.

23) *Tamtéž*.

24) P. VOREL, *Vymřelý východočeský rod Andělů z Ronovce v 15.–17. století*, tabulka III., s. 102.

25) Sledována je majetková držba rodu Andělů z Ronovce. Majetek, který přešel na vdovy či dcery, a tak po sňatku přešel do držby jiného rodu, sledován není.

26) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 369. Liber contractuum začínající rokem 1545.

27) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 372. Liber contractuum od roku 1567.

28) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 374. Liber contractuum viridis pro léta 1585–1640.

29) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 375. Liber contractuum ruber pro léta 1607–1643.

30) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 373. Liber memorabilium pro léta 1579–1662.

31) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 366. Heurats und Schänkungsurkundenbuch pro léta 1505–1595.

32) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 367. Liber testamentorum pro léta 1505–1614.

33) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 364. Liber contractuum pro léta 1505–1549.

čtyři členové rodu Andělů z Ronovce, z nichž jedním je právě Burian, jsou v příložené edici navíc uvedeny tři záznamy mimo vymezené časové období, které se jeho majetku dotýkají. Přepis těchto záznamů obsahuje pouze převodní zápis, případné záznamy o splácení uvedeny nejsou.

Jako první se objevuje v držbě chrudimské nemovitosti Zikmund Anděl z Ronovce z přeloučské větve rodu. Ten zakoupil od souseda Jaroše roku 1511 dům, který již roku 1513 prodal. V téže době, konkrétně roku 1512 se zde připomíná Hynek Anděl z Ronovce a na Frymburku, jinak řečený Hynek Anděl Morašický, jako svědek smlouvy. Roku 1519 dokonce ve městě koupil dům od dědiců nebožtíka Mikuláše z Oudoleně. Následně zde vystupuje Zikmund Anděl z Ronovce, Hynkův syn, který získal neznámo kdy s bratrem Burianem Andělem z Ronovce ve městě dva domy³⁴⁾ (v jednom případě se jednalo o dům, který zdědili bratři po svém otci).³⁵⁾ Dům ve městě bratři prodali roku 1529 Janovi Holcovi z Nemošic a předměstský dům roku 1531 už nikoliv šlechtici, ale chrudimskému měšťanovi.³⁶⁾ Jelikož se bratři majetkově oddělili až roku 1541, je logické, že tyto kroky činili společně.³⁷⁾ Jejich bratr Achilles Anděl z Ronovce si koupil roku 1528 v Chrudimi dům od Petra Ruska z Vlčnova,³⁸⁾ který roku 1530 prodal.³⁹⁾ Roku 1528 zakoupil ještě jeden dům od Jana Halře.⁴⁰⁾

Na ostrohu podél levého břehu řeky Chrudimky se rozkládá centrum kdysi královského města Chrudimi. Ve sledovaném období bylo toto vnitřní město obehnané hradbami doplněnými baštami, věžemi a příkopy. Přístup do města umožňovaly dvě hlavní brány (horním směrem na Vysoké Mýto a dolním na Pardubice). Vedle nich se v hradbách nacházely také brány menší. Dominantou byl kostel Nanebevzetí Panny Marie a navazující krá-

34) A. RYBIČKA, *Rodiny šlechtické v městě Chrudimi v století XV.–XVII. usedlé*, s. 27.

35) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 364, fol. 228v. Dům je v zápise, kterým se ho bratři zbavili, uveden jako „Mikšovský“.

36) A. RYBIČKA, *Rodiny šlechtické v městě Chrudimi v století XV.–XVII. usedlé*, s. 27. Rybička hovoří k roku 1529 o prodeji, zápis městských knih ovšem nic o prodeji nevyovídá a neuvádí ani částku. Popisuje pouze převod majetku. Viz zápis edice č. 1.

37) P. VOREL, *Vymřelý východočeský rod Andělů z Ronovce v 15.–17. století*, s. 91.

38) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 364, f. 226r.

39) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 364, f. 245r.

40) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 364, f. 217r. Rybička sice uvádí nákup od Petra Ruska z Vlčnova k roku 1528, druhý nákup ovšem klade mylně k roku 1530. A. RYBIČKA, *Rodiny šlechtické v městě Chrudimi v století XV.–XVII. usedlé*, s. 27.

lovský hrad, který byl však již ve 14. století z větší části rozbořen. Opevněna byla pravděpodobně i předměstí, avšak pouze za pomoci valů a palisád. Do požáru roku 1575 se v Chrudimi nacházelo 485 domů, z nichž stálo 143 přímo ve vnitřním městě.⁴¹⁾ K roku 1577 jmenuje městská kniha celkem 110 nákladníků, tedy měšťanů disponujících právem várečným.⁴²⁾ Jakožto královské město byla Chrudim součástí privilegované skupiny a zároveň také politickým centrem kraje.⁴³⁾ Jako taková nechyběla jak roku 1500 v politickém boji za práva městského stavu proti šlechtě, tak ani v odboji stavů proti Ferdinandovi I. roku 1547.⁴⁴⁾ Účastí na stavovském odboji si vysloužila hospodářské postihy včetně zabavení zakoupených vsí.⁴⁵⁾

Co se týká chrudimského místopisu, má město zpracovanou svou vlastní topografii od místního středoškolského učitele a archiváře Vincence Floriána (1840–1958), jejíž svázaná kopie je uložena v příruční knihovně Státního okresního archivu Chrudim. Originální strojopis topografie je uložen v osobním fondu Vincence Floriána v témže archivu. Bohužel uvedená práce začíná v naprosté většině případů až od 17. století, často až v pobělohorském období. Proto nebylo možné opřít se o ni při zpracovávání tématu Andělů z Ronovce v Chrudimi, a tak sestavit orientační plán jejich držby v rámci města a jeho předměstí. Případné sestavení plánu by bylo samozřejmě možné, vyžadovalo by ovšem velké množství času při vyhledávání převodů jednotlivých nemovitostí po jejich prodejích členy rodu Andělů.

Burian Anděl z Ronovce

Časově nejbliže navazují na obchody ze třicátých let 16. století obchody Buriana Anděla z Ronovce. Kromě platu, který Burian roku 1544 v Chrudimi prodal, učinil téhož roku ještě nákup. Od Matěje Pekaře koupil za 190 kop mišeňských předměstský dům.⁴⁶⁾ Ještě ve čtyřicátých letech učinil v Chrudimi velmi významný obchod. Roku 1548 získal od Jana Turka dům a dvůr jako splátku dluhu, který u něho Turek měl.⁴⁷⁾ Tomuto aktu předcházela

41) Ferdinand POCHOBRADSKÝ – Jaroslav ADÁMEK, *Stará Chrudim*, Chrudim 1932; Ferdinand POCHOBRADSKÝ, *Staré domy chrudimské I*, Vlastivědný sborník východočeský 1, 1922, s. 62–71; Václav HANUS (et al.), *Chrudimsko a Nasavreko*. Díl 4. Prehistorie obcí na Chrudimsku, Praha 1926.

42) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 365, f. 39v–40r.

43) Již roku 1528 ovšem došlo k omezení svolávání krajských sněmů.

44) Karel TIEFTRUNK, *Odpor stavů českých*, Praha 1872, s. 9–18.

45) Antonín REZEK, *Statky konfiskované r. 1547 a jich rozprodávání*, Památky archeologické a místopisné 12, 1884, s. 166–172.

46) Jako závdavek Burian složil 50 kop a následně měl ročně splácet po 15 kopách. Viz zápis edice č. 3.

47) Zápis edice č. 5.

roku 1546 Burianova půjčka Janovi Turkovi ve výši 100 kop českých (tedy 200 míšeňských) za zástavu jeho městského domu a předměstského dvoru. Jelikož Jan Turek nespácel, přišel v držení uvedeného majetku Burian.⁴⁸⁾

Tyto majetky Burian ve svých rukou dlouho nesoustředil, neboť je již roku 1550 prodal za částku 200 kop míšeňských Uršile Turkové, manželce téhož Jana Turka. Zatímco zápis z roku 1548 hovoří o domu a dvoru, zápis z roku 1550 jmenuje dům a spáleniště po dvoru, ten tedy mezitím vyhořel.⁴⁹⁾ Vzhledem k tomu, že získal Burian majetky za nesplacenou půjčku 100 kop českých a za stejnou částku jej prodal i přes požár, netratil.

Po pěti letech, roku 1555, učinil Burian další obchod. Od bratrů Mikuláše a Jiříka Rohovládů z Bělé koupil dům za hotově složených 50 kop míšeňských. Nákup byl purkmistrem a městskou radou schválen za obvyklých podmínek, kterými byl slib plnění všech povinností a placení všech berní a daní. Vedle toho stanovilo městské představenstvo podmínku, dle které mohl v domě žít Burian sám nebo do něho mohl usadit měšťana (souseda usedlého), v žádném případě však neměl právo mít v tomto domě nájemníka či podruha.⁵⁰⁾ Jelikož se tato klauzule příliš často v městských trhových zápisech neobjevuje, lze se domnívat, že Burian tak v předchozích případech činil. Nespokojená městská rada a purkmistr se tak rozhodli mu v tom v dalších případech zabránit.

Ještě téhož roku učinil Burian Anděl z Ronovce směnu svého chrudimského domu se Zikmundem Sudou z Řeneč za jeho dům v Heřmanově Městci.⁵¹⁾ Sudové z Řeneč byli původem západočeský rod, který se roku 1523 dostal na panství Zdechovice ležící nedaleko Přelouče, které drželi až do roku 1558.⁵²⁾ Ještě v době tohoto obchodu tudíž byli zdechovickou vrchností. Člen tohoto rodu, řečený Zikmund Suda z Řeneč, vyměnil

48) Zápis edice č. 4.

49) Jedná se o jediný zápis, který uvádí kopy českých grošů. Pozdější dodatečné zápisy ohledně splátek jsou uváděny pouze v kopách bez uvedení typu měny. Část dohody pojednávající o výši splátek ovšem uvádí kopy míšeňské. Závadkem složila Uršila 16 kop a každého následujícího roku měla ročně skládat po 8 kopách. Viz zápis edice č. 6. Ve skutečnosti se splátky po 8 kopách datují až od roku 1551, za léta 1549 a 1550 složila Uršila pokaždé 5 kop. Viz zápis edice č. 4. Kromě závadku přijal tedy Burian splátky po 5 kopách za léta 1549 a 1550 a po 8 kopách za léta 1551 a 1552. Od roku 1553 však podstoupil veškeré zbylé splátky svému služebníkovvi Matějovi, kterému je nadále Uršila Turková vyplácela, zřejmě jako výplatu služného. Viz zápis edice č. 5.

50) Zápis edice č. 7.

51) Zápis edice č. 8.

52) Petr VOREL, *Urbáře panství Zdechovice z let 1517 a 1608 a jejich pramenná hodnota pro výzkum hospodářského vývoje malých východočeských dominií*, Východočeský sborník historický 19, 2011, s. 110.

s Burianem heřmanoměstecký dům za Burianův chrudimský, čímž Burian získal dům ve městě, kde byl vrchností jeho bratr Zikmund. Nabízela by se možnost, že Burian se Zikmundem vyměnil dům, který téhož roku získal od bratrů Rohovládů z Bělé. Jelikož jsou však domy v obou zápisech identifikovány jinak, jednalo se o dva odlišné. Zatímco dům, který Burian v Chrudimi toho roku koupil, je popsán jako „*dům pod poboční branou nad struhou*“,⁵³⁾ tak ten, který prodával, je označen jako dům „*kteřýž [stojí] mezi domy Václava Roziny a Vavřince Truhláře*“.⁵⁴⁾

Tab. 1: Proměny majetkové držby Buriana Anděla z Ronovce v Chrudimi v letech 1544–1561

Rok	Původní majitel	Nový majitel	Typ majetku	Cena
1544	Martin Pekař	Burian Anděl	dům	190 kgm
1548	Jan Turek	Burian Anděl	dům a dvůr (zástava)	100 kgč (půjčka)
1548	Jan Turek	Burian Anděl	dům a dvůr	protiváha dluhu
1550	Burian Anděl	Uršila Turková	dům a spáleniště po dvoru	200 kgm
1555	Mikuláš a Jiří Rohovládové z Bělé	Burian Anděl	dům	50 kgm
1555	Burian Anděl	Zikmund Suda z Reneč	dům	výměna
1561	Burian Anděl	Petr Svěch	dům	150 kgm

Skutečnost, že se jednalo o jiný dům, dokládají také další skutečnosti. První je spor, který cituje ve svém díle August Sedláček. Podle něho roku 1552 obvinil Burian Anděl z Ronovce ve svém domě u Chrudimi Jana Vrabčického z krádeže.⁵⁵⁾ Tento dům však musel získat před rokem 1552, a ten také byl oním, který se stal předmětem výměny roku 1555. Vzhledem k Burianově držbě v Chrudimi, se muselo s největší pravděpodobností jednat o dům, který Burian zakoupil roku 1544 od Martina Pekaře. Dům, který Burian získal roku 1555 od bratrů Rohovládů, identifikovaný jako dům položený nad struhou, prodal roku 1561 Petru Svěchovi za 150 kop.

53) Zápis edice č. 7.

54) Zápis edice č. 8.

55) A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého, I*, s. 180.

Peníze vyplácené za tento dům si však Burian neponechal, ale postoupil je Kateřině, své kmetičně a její dceři Anně. Oběma náležel stejný díl částky, který v případě smrti jedné z nich měla zdědit druhá. V případě smrti obou měl přijít doplatek zpět na Buriana.⁵⁶⁾ Tímto prodejem z roku 1561 se Burian Anděl z Ronovce z Chrudimi vyprodal. Městské knihy nevidují žádné jeho další obchody s nemovitostmi, ač se připomíná např. ještě roku 1567, kdy zbil ve svém domě v Heřmanově Městci lokaje pana Robmhápa.⁵⁷⁾ Zemřel roku 1570.⁵⁸⁾

Hynek Anděl z Ronovce

Reprezentantem linie rodu po krátký čas vlastníci Přelouč byl Hynek Anděl z Ronovce. V Chrudimi držel jediný dvůr, který koupil roku 1578 od Hynka Krušiny z Lichtenburku.⁵⁹⁾ Za pozornost stojí, že Hynek Krušina koupil na chrudimském předměstí dvůr zvaný Stoupalovský od Václava Amchy mladšího z Borovnice a na Jesenici za 1 650 kop míšeňských. K prodeji došlo 18. února 1578. Ještě téhož dne prodal Hynek Krušina cestu poblíž dvoru Janovi Kodešovi a zbylé pozemky s dvorem Hynkovi Andělovi z Ronovce. Dlouho tak tyto majetky ve svých rukou nepodržel. I přesto, že došlo k odprodeji cesty, zavázal se Hynek Anděl za dvůr zaplatit stejnou částku, jako za něj slíbil uhradit Hynek Krušina, tedy 1 650 kop míšeňských.⁶⁰⁾

Roku 1585 předstoupil Hynek Anděl z Ronovce před purkmistra a městskou radu s úmyslem spolčit svůj šosovní statek získaný od Hynka Krušiny z Lichtenburku se svou manželkou Evou ze Zálužan.⁶¹⁾ Charakter zápisu i podpis písaře pod ním dávají tušit, že se jednalo o vyhotovený zápis, se kterým manželé před městské představenstvo předstoupili a které jej po schválení dalo písaři do knih zapsat. Tím zajistil Hynek Anděl své manželce právo uvedený majetek zdědit. Neuběhlo ani desetiletí a Hynek se roku 1594 dostavil před purkmistra a městskou radu znovu, tentokrát ovšem se svou druhou manželkou Annou z Vacovic. Jeho první manželka, se kterou zřejmě neměl potomky, tedy musela po roce 1585 zemřít. Tentokrát ovšem spolčoval Hynek dvůr nejen své manželce, ale také jejich společným dětem,

56) Zápis edice č. 9.

57) A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, I., s. 179.

58) P. VOREL, *Uymřelý východočeský rod Andělů z Ronovce v 15.–17. století*, s. 93.

59) Zápis edice č. 11.

60) Jako závdavek složil Hynek Anděl 810 kop míšeňských, které měly být následovány ročními splátkami ve výši 40 kop. Viz zápis edice č. 10 a 11.

61) Zápis edice č. 15.

kteře bohužel konkrétně nejmenuje. Důvodem mu byla potencionální hrozba smrti, neboť měl povinnost vypravit se na uherské bojiště do boje proti Turkům.⁶²⁾ Opětovný boj s Turky se rozhořel roku 1593 a skončil až roku 1608.

Ke štěstí Hynka i jeho rodiny jeho život válečná vřava nepohltila, a tak se vrátil ve zdraví domů. K převodu majetku tak prozatím nedošlo, neboť podmínkou byla Hynkova smrt. V případě, že by se vrátil živý, vymohl si totiž moc zápis ponechat v platnosti, změnit či úplně zrušit.⁶³⁾ Po návratu z tažení trpěl Hynek Anděl očividně finančním nedostatkem, jehož příčinou mohly být právě výlohy spojené s vojenskou povinností. Roku 1598 výměnou za půjčku 100 kop míšeňských zastavil dva hony orné půdy obsahující sedmdesát čtyři záhonů Václavovi Vojířovi Saskovi z Vacovic. Lhůta pro splacení byla stanovena na tři roky a dvě neděle. Pokud by nedošlo ke splacení, měl Václav Vojíř a jeho potomci právo užívat polí následující roky až do zaplacení celé částky.⁶⁴⁾ Vzhledem k totožnému predikátu se ukazuje, že si Hynek Anděl půjčil finance od příbuzné své druhé manželky Anny z Vacovic.

Jak úspěšný byl Hynek Anděl v plnění svých pohledávek, není jisté. Roku 1605 však měl mít dle předpokladů dluh zaplacen. Tohoto roku prodal ony dva hony orných polí, které obsahovaly sedmdesát tři záhonů,⁶⁵⁾ za 250 kop míšeňských hotově složených Václavovi Naxerovi.⁶⁶⁾ Odprodal tak část pozemků, které patřily k jeho dvoru získanému roku 1578. Podmínkou obchodu však bylo, že si Hynek vymínil cestu vedoucí před pastvištěm, aby se po ní mohl bez překážek dopravovat ke svým polím.

I přes tento prodej se Hynkova finanční situace zřejmě nezlepšila, neboť na začátku roku 1605 prodal kus louky Eustachiusovi Landekovi z Traunštejna za 120 hotově složených kop míšeňských.⁶⁷⁾ Tento prodej byl hned následujícího roku doplněn dalším, který opět ukousl další část z pozemků patřících k Hynkovu dvoru. Kupujícím se stal opět Václav Naxera, neboť půl honu rolí a palouk, který roku 1606 za 65 hotových kop míšeňských přikoupil, navazovaly na první pozemky získané od Hynka předchozího roku.⁶⁸⁾

Rozprodávání pozemků od dvora tak pokračovalo a Hynkovy ekonomické poměry se zřejmě neustále zhoršovaly. V tomto světle se vraťme

62) Zápis edice č. 16.

63) *Tamtéž*.

64) Zápis edice č. 17.

65) Nejedná se o chybu, předchozí zápis skutečně hovoří o 74 záhonech, zatímco tento pouze o 73.

66) Zápis edice č. 18.

67) Zápis edice č. 19.

68) Zápis edice č. 20.

k jeho půjčce z roku 1598. Pojišťující klauzule, že roku 1605 měl být Hynkův dluh vůči Vojířům z Vacovic dle smlouvy o půjčce zaplacen, sama o sobě nedokládá, že se tak skutečně stalo. Jelikož není v tržové smlouvě z prodeje dvou honů Václavovi Naxerovi uvedena klauzule, že by se tak dělo z důvodu splátky rodině Václava Vojíře z Vacovic, dalo by se předpokládat, že již došlo k vyrovnání závazků. Závazky Hynka Anděla vůči Vojířům z Vacovic byly ovšem komplikovanější, než by se mohlo na první pohled zdát. Roku 1607 podstoupil Hynek Anděl Evě Vojířové ze Šicendorfu osm honů rolí za kostelem Povýšení svatého Kříže táhnoucích se až k Sobětuchám v hodnotě 550 kop míšeňských.⁶⁹⁾ Z roku 1598 pocházel dluh 100 kop míšeňských, který byl zřejmě navýšen o další půjčky zaznamenané v rámci jiných forem evidence, ne však dochovaných městských knih. Pozoruhodnou skutečností je věta zápisu, která hovoří o splacení části věna přisouzeného pod zatykačem. Hynek Anděl měl soudní povinnost splatit svůj dluh a v rámci něho také část věna přivdané člence rodu Vojířů z Vacovic. Povinnost zaplatit věno byla dokonce přisouzena soudem pod hrozbou zatykače. Tyto finanční majetkové závazky Hynka Anděla z Ronovce budí nejasnosti, které není ve světle prozatím známých pramenů možné uspokojivě vyřešit. Potvrzují ale jeho finanční obtíže na přelomu 16. a 17. století.

Zanedlouho se Hynek odhodlal i k prodeji zbytku polností včetně dvora. Roku 1608 prodal do třetice Václavovi Naxerovi další polnosti za 40 kop míšeňských, které Václav ihned složil.⁷⁰⁾ Zbytek pozemků s dvorem prodal Ludmile Lipanské z Biskupic, vdově po svém bratru Janu Andělovi z Ronovce, za 1 000 kop míšeňských. Kupní částka z roku 1578 ve výši 1 650 kop míšeňských a žádné další záznamy o Hynkových nákupech polností dosvědčují, že všechny výše odprodané a podstoupené polnosti pocházely ode dvora a byla o ně snížena prodejní částka roku 1608. To nakonec dokládá také text zápisu hovořící o prodeji dvora a zbylých ještě neodprodáných pozemků.⁷¹⁾ Po Ludmile dvůr s polnostmi zdědil její syn z prvního manželství s Janem Andělem, Zikmund Anděl z Ronovce. Ani ten však dvůr dlouho nedržel, neboť jej již roku 1611 prodal Karlovi Zárubovi z Hustiřan a na Seči.⁷²⁾ K roku 1610 se Hynek Anděl z Ronovce tituluje jako sedící na dvoře v Suchotleskách.⁷³⁾

Vedle dvora a k němu příslušejících pozemků koupil Hynek roku 1582 od Lukše Novotného kus zahrady od jeho dvora za 7 kop českých. Peníze

69) Zápis edice č. 21.

70) Zápis edice č. 23.

71) Zápis edice č. 22.

72) Zápis edice č. 25.

73) Heslo *Anděl z Ronovce*, s. 275–276.

složil ihned v hotovosti, neboť se jednalo o drobnou částku.⁷⁴⁾ O tomto majetku nemáme dalších zpráv, ale jelikož se jednalo o předměstské pozemky, mohlo jít o skoupení sousedící zahrady. Jako takový se mohl tento pozemek stát složkou dvora, a tudíž byl součástí prodeje z roku 1608.⁷⁵⁾

Tab. 2: Proměny majetkové držby Hynka Anděla z Ronovce v Chrudimi v letech 1578–1608

Rok	Původní majitel	Nový majitel	Typ majetku	Cena
1578	Hynek Krušina	Hynek Anděl	dvůr	1 650 kgm
1582	Lukeš Novotný	Hynek Anděl	kus zahrady	7 kgč
1598	Hynek Anděl	Václav Vojtěch	dva hony rolí (zástava)	100 kgm (půjčka)
1605	Hynek Anděl	Václav Naxera	dva hony rolí	250 kgm
1605	Hynek Anděl	Eustachius Landek	kus louky	120 kgm
1606	Hynek Anděl	Václav Naxera	palouk, půl honů rolí	65 kgm
1607	Hynek Anděl	Eva Vojtěřová	osm honů rolí	550 kgm
1608	Hynek Anděl	Václav Naxera	20 záhonů rolí	40 kgm
1608	Hynek Anděl	Ludmila Lipanská	dvůr	1 000 kgm

Jan Anděl z Ronovce

Třetím a posledním členem rodu zakupujícím majetky v Chrudimi byl Jan Anděl z Ronovce a na Raškovicích. Jan Anděl koupil v Chrudimi roku 1578 dům se stodolou od Jana Jeremiáše za 435 kop míšeňských. V trhovém zápisu si Jan Anděl vymínil, že v případě jeho smrti a převodu majetku v rámci dědictví na jeho bratry nesmějí oni dům prodat bez vědomí rukojmích obchodu Fridricha Kydlína a Jana Dambika.⁷⁶⁾

Roku 1585 nechal Jan Anděl z Ronovce zaknihovat v městské kanceláři svou poslední vůli, která byla otevřena a čtena po jeho smrti roku 1587. Přítomni čtení kšaftu byli Hynek Anděl z Ronovce i na místě svých bratrů Buriana a Zikmunda Andělů z Ronovce a bratři Václav, Zikmund a Jindřich Haugvicové z Biskupic na místě vdovy Ludmily z Biskupic. Univerzální dědičkou chrudimského domu se vším příslušenstvím byla určena vdova Ludmila, která

74) Zápis edice č. 13.

75) Zápis edice č. 22.

76) Jako závďavek složil Jeremiášovi 70 kop, které měly být následovány ročními splátkami po 10 kopách. Viz zápis edice č. 12.

byla podle záznamu kšaftu roku 1585 těhotná. V případě narození dítěte mělo být i ono dědicem majetku, stejně jako další případné společné děti. Poslední vůle nám tak umožňuje nejen potvrdit, že kromě domu Jan Anděl v Chrudimi nedržel další nemovitost, ale také že v roce 1585 neměl žijícího potomka.⁷⁷⁾

Zatímco roku 1587 ještě Ludmila splácí sama jako vdova, roku 1591 se již splácení ujímá její druhý manžel Jetřich Lipanský z Lipan. Vzhledem k charakteru zápisů by bylo možné se domnívat, že pokud se narodil potomek její a Jana Anděla živý, nedožil se roku 1592. Splátky z roku 1591 a následně jsou skládány jmenovitě pouze za Ludmilu.⁷⁸⁾ Opak je ovšem pravdou, o čemž nás může později přesvědčit další z trhových zápisů. Již výše zmiňovaný Hynek Anděl z Ronovce prodal svůj dvůr s polnostmi roku 1608 Ludmile z Biskupic, tehdy podruhé provdané za Jetřicha Lipanského. Ve světle skutečnosti, že nákup učinila samostatně, lze říci, že byla zřejmě v této době již opět vdovou.⁷⁹⁾ Ludmila byla celkově aktivní obchodnicí. Po smrti prvního manžela obdržela skrze dědictví dům, jehož držbu roku 1603 doplnila dalším domem, nacházejícím se vedle tohoto prvního.⁸⁰⁾ Roku 1608 rozšířila svou držbu o dvůr koupený od Hynka Anděla. O rok později prodala přikoupený dům a ponechala si pouze dvůr a dům zděděný po manželovi Hynkovi Andělovi.⁸¹⁾ Celkem tedy měla v jedné chvíli držet dva domy a jeden dvůr (jen ten měl hodnotu 1 000 kop míšeňských), stala se tedy velice movitou dámou.

Tab. 3: Proměny majetkové držby Jana Anděle z Ronovce v Chrudimi v letech 1578–1587

Rok	Původní majitel	Nový majitel	Typ majetku	Cena
1578	Jan Jeremiáš	Jan Anděl	dům a stodola	435 kgm
1587	Jan Anděl	Ludmila Lipanská	dům	dědictví

Zikmund Anděl z Ronovce

Po smrti Ludmily Lipanské roku 1610⁸²⁾ zdědil tisícíkopový dvůr zakoupený od Hynka Anděla z Ronovce její syn Zikmund Anděl z Ronovce. Majetek ovšem dále nekoncentroval, naopak jej začal postupně prodávat. Téhož

77) Zápis edice č. 14.

78) Zápis edice č. 12.

79) *Tamtéž*.

80) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 374, f. 331v.

81) *Tamtéž*, fol. 90r. Oznámení o prodeji v radě učinil za Ludmilu její syn Zikmund.

82) A. RYBIČKA, *Rodiny šlechtické v městě Chrudimi v století XV.–XVII. usedlé*, s. 33.

roku, co převzal dědictví, prodal Zikmund Anděl za 221 míšeňských kop pole Martinu Součkovi.⁸³⁾ Následujícího roku se vzdal dokonce dvora, který za částku 300 kop míšeňských odprodal Karlovi Zárubovi z Hustiřan. V zápisu se hovoří o prodeji samotného dvora, čímž je míněn prodej bez pozemků.⁸⁴⁾ Tyto pozemky, nebo alespoň část z nich, byly předmětem předcházejícího a následujících prodejů. Roku 1612 odprodal Zikmund Anděl další pole a louky za 450 kop míšeňských Petru Plesovi Heřmanskému ze Sloupna.⁸⁵⁾ Poslední odprodej pozemků ve sledovaném období učinil Zikmund roku 1615, kdy prodal pole Václavu Naxerovi za 200 kop míšeňských.⁸⁶⁾ Václav Naxera vystupoval jako kupující již v obchodech Hynka Anděla z Ronovce.

Tab. 4: Proměny majetkové držby Zikmunda Anděle z Ronovce v Chrudimi v letech 1610–1615

Rok	Původní majitel	Nový majitel	Typ majetku	Cena
1610	Ludmila Lipanská	Zikmund Anděl	dvůr	dědictví
1610	Zikmund Anděl	Martin Souček	pole	221 kgm
1611	Zikmund Anděl	Karel Záruba	dvůr	300 kgm
1612	Zikmund Anděl	Petr Ples Heřmanský	pole a louky	450 kgm
1615	Zikmund Anděl	Václav Naxera	pole	200 kgm

Z hlediska prodejů a nákupů ve sledovaném předbělohorském období by se mohlo zdát, že se Zikmund nesnažil v Chrudimi majetkově udržet. Jak ovšem prozrazuje jedna z poznámek evidujících splátky dvora, držel Zikmund v Chrudimi ještě dům, který on sám splácel.⁸⁷⁾ Jelikož ale není známa poslední vůle Ludmily, netušíme, co všechno po ní syn zdědil, o tom, že v Chrudimi vlastnila více nemovitostí, však víme. Zápis, že by dům Zikmund v Chrudimi zakoupil sám, se mi nalézt nepodařilo, proto předpokládám, že byl stejně jako dvůr předmětem dědictví. Nakonec o domu, který měla Ludmila držet až do své smrti a městské knihy neevidují jeho prodej, víme. Tento jediný majetek tak zřejmě přešel v držení rodu v Chrudimi až do období třicetileté války. Zikmund Anděl z Ronovce byl tedy posledním mužským členem rodu, který držel v Chrudimi nemovitost. Dne 28. června 1623 předstoupil Zikmund před konfiskační komisi. Účast na povstání mu byla ovšem odpuštěna, a tak

83) Zápis edice č. 24.

84) Zápis edice č. 25.

85) Zápis edice č. 26.

86) Zápis edice č. 27.

87) Zápis edice č. 25, zápis k roku 1615.

si svůj drobný majetek uchránil. Když roku 1630 zemřel, nezanechal po sobě ani potomky, ani žádný nemovitý majetek.⁸⁸⁾

Majetkové poměry sledovaných členů rodu

Jak ukázal výše nastíněný výčet chrudimských obchodů Andělů z Ronovce, ve sledovaném období zakoupili v Chrudimi nemovitost či nemovitosti tři členové rodu a jeden z nich pouze zděděné majetky rozprodával. Zatímco Burian získal majetky skrze dědictví po otci a vlastní zisky, případně společně s bratrem, bratři Hynek a Jan patřili k velmi málo majetným členům rodu. Už v rámci porovnání bratrů Buriana a Zikmunda vidíme velké rozdíly. I s vědomím podhodnocování příznávaného majetku stojí za pozornost, že zatímco Burian přiznával na svém majetku 1 500 kop českých a na poddanském 550 kop českých, celkem tedy 2 050 kop českých, jeho bratr přiznával zhruba pětkrát více. Na svém majetku přiznával Zikmund 6 000 kop českých a na poddanském 4 671 kop českých, celkem tedy 10 671 kop českých.⁸⁹⁾

Burian tedy měl majetkový potencionál pro zakoupení svých chrudimských nemovitostí, jinak je tomu v případě bratří Hynka a Jana. Janovu situaci poměrně jasně vykresluje spor o poručnictví dcer heřmanoměstského Zikmunda, kdy tuto možnost vdova rázně odmítala s tvrzením, že všichni žijící mužští příslušníci rodu jsou nemajetní a nemají stálé sídlo. Od konce 70. let 16. století již nedrželi mužští členové rodu žádný pozemkový majetek.⁹⁰⁾ Zajímavé ovšem je, že oba bratři kupují roku 1578 v Chrudimi poměrně drahé nemovitosti, Hynek dvůr v hodnotě 1 650 kop míšeňských a Jan dům za cenu 435 kop míšeňských. Vzhledem k jejich majetkovým poměrům a dalším skutečnostem se lze domnívat, že získali bratři nějaké finance od dědy Zikmunda.⁹¹⁾ Ty jim umožnily poměrně hodnotné nákupy, po tomto jednorázovém finančním přílivu nicméně přichází odliv, který se projevuje v případě Hynka již v jeho generaci a v případě Jana v generaci jeho potomka Zikmunda.

Shrnutí

Andělé z Ronovce zakupovali v Chrudimi nemovitosti nejpozději od začátku druhé dekády 16. století, přičemž vrchol jejich obchodní aktivity lze vysledovat v druhé polovině tohoto století. Nejstarším příslušníkem rodu,

88) Tomáš Václav BÍLEK, *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618*, I. díl, Praha 1882, s. 2.

89) O. PLACHT, *Odhad majetku stavů království českého z r. 1557*, s. 54–56.

90) P. VOREL, *Východočeský rod Andělů z Ronovce v 15.–17. století*.

91) *Tamtéž*.

který koupil v Chrudimi nemovitost, byl Zikmund Anděl z Ronovce. Následně zakoupil v Chrudimi dům také jeho bratranec. Hynkovi synové, kteří žili v majetkovém nedílu společně v Chrudimi, prodali na přelomu 20. a 30. let dva domy. Následně už o žádné Zikmundově držbě nemovitostí v Chrudimi nevíme. A to i přes to, že roku 1547 byly jeho majetky z důvodu účasti na stavovském povstání převedeny na manskou formu držby. Na Chrudim se ovšem v tomto ohledu neorientoval. Ve stejném období, kdy prodávali nemovitosti Burian se Zikmundem, vystupuje jako kupující a prodávající chrudimských nemovitostí také jejich třetí bratr Achilles.

Na rozdíl od Zikmunda se jeho bratr Burian orientoval na chrudimské majetky výrazněji. Kromě prodejí, které učinil s bratrem, začal od 40. let v Chrudimi majetky získávat. Po majetkovém oddělení si Burian zakoupil v Chrudimi první vlastní dům roku 1544. Ještě v témž desetiletí získal od Jana Turka dům s dvorem jako protiváhu Turkova dluhu. Už roku 1550 ovšem dům s dvorem prodal manželce původního majitele, Uršile Turkové. Přesněji prodal dům a spáleniště, neboť dvůr mezitím vyhořel. O pět let později zakoupil Burian od bratří Rohovládů z Bělé další dům a zároveň vyměnil svůj první zakoupený dům se Zikmundem Sudou z Řeneč za dům v Heřmanově Městci. Poslední ze svých chrudimských domů prodal roku 1561.

Vedle této linie v Chrudimi majetky zakupovala také přeloučská větev rodu. Z jejich členů se jednalo o Jana Anděla z Ronovce a na Raškovcích a jeho bratra Hynka Anděla z Ronovce. Hynek učinil v Chrudimi dva nákupy nemovitostí. Prvním byl roku 1578 zakoupený dvůr v úctyhodné hodnotě 1 650 kop míšeňských, ke kterému přikoupil o čtyři roky později ještě zahradu. Z důvodu finančních obtíží byl Hynek nucen ke konci století zastavit Václavovi Vojířovi Saskovi z Vacovic dva hony rolí za půjčku 100 kop míšeňských. Půjčka ovšem Hynkovy obtíže nevyřešila, a tak o několik let později část pozemků ode dvora dokonce odprodal. Následně roku 1607 postoupil v rámci zapravení dluhu vdově po Václavovi Vojířovi Saskovi z Vacovic další pozemky v hodnotě 550 kop míšeňských. O rok později pak Hynek prodal i dvůr se zbytkem pozemků Ludmile Lipanské z Biskupic, manželce Jana Anděla z Ronovce, a přesídlil na dvůr do Suchotlesk. K jeho finančním obtížím mohla mimo jiné přispět nákladná účast na tažení proti Turkům do Uher.

Jan Anděl z Ronovce a na Raškovcích si zakoupil roku 1578 v Chrudimi dům, který držel až do své smrti roku 1587 a který po něm zdědila jeho manželka Ludmila Haugvicová z Biskupic. Kromě Ludmily byl jeho dědicem také syn Zikmund Anděl z Ronovce. Ludmila se po manželově smrti podruhé provdala za Jetřicha Lipanského z Lipan, jehož také přežila. V Chrudimi

vlastnila najednou několik nemovitostí, k nimž roku 1608 přikoupila dvůr od Hynka Anděla z Ronovce, který po ní zdědil roku 1610 syn Zikmund. Ten jej však o rok později prodal a do roku 1615 rozprodával k němu příslušející pozemky. Po tomto roce si ve své držbě ponechal již jen jediný dům.

Vedle poznání majetkové držby rodu Andělů z Ronovce v Chrudimi umožnilo studium těchto zápisů městských knih drobné rozšíření celkového poznání zakupování majetků šlechty v Chrudimi. Zároveň přispělo k drobnému doplnění genealogie rodu. Jak vidno, obchodní strategie a cíle jednotlivých členů rodu byly odlišné. Na základě konfrontace znalostí majetkových poměrů jednotlivých členů rodu a městských písemností, které skýtají alespoň částečný potenciál k rozlišení důvodů zakupů, se lze rámcově pokusit jednotlivé členy rodu přiřadit k odlišným strategiím. Zatímco Burian se cíleně orientoval na zisk několika domů, které mohl pronajímat, Hynek se spokojil pouze s jedním dvorem a pozemky. Těžištěm jeho aktivit se tedy mělo stát hospodářství. Třetí ze sledovaných Andělů, Jan, zakoupil v Chrudimi jediný dům. To mu umožňovalo pohodlný městský život, na což poukazuje také to, že si dům udržel po celý svůj život a nakonec přešel i v držení jeho syna. Nepotýkal se tedy s dluhy jako jeho příbuzný Hynek Anděl. Jeho rodinu nicméně finanční nedostatky dostihly hned v následující generaci. V této souvislosti je třeba dodat, že šlechtici držící pouze městské nemovitosti sice ztratili právo účasti na sněmech, na druhou stranu však nijak stavovsky neklesli. Mohli tedy žít pohodlným městským životem bez ztráty sociálního statusu.⁹²⁾

Závěrem lze tedy říci, že co tři osoby, to tři obchodní, hospodářské a životní strategie související s jejich chrudimskou držbou. Z této linie poněkud vybočuje Janův syn Zikmund, jakožto představitel poslední generace držící chrudimské majetky. Ten pouze rozprodával dědictví a do konce sledovaného období si udržel v Chrudimi pouze onen dům. Po jeho smrti roku 1630 rod z Chrudimi zcela vymizel.

92) Aspekt městské šlechtické nemovité držby vyžaduje další srovnávací práce. Tato sonda si za svůj cíl zvolila poukázat na tento trend na příkladu hlubší analýzy jednoho konkrétního rodu, který lze považovat za reprezentativní vzorek. Bude nicméně třeba porovnání těchto výsledků s dalšími obchodními strategiemi veškeré chrudimské šlechty v 16. století a také porovnání s obdobnými pracemi. Příkladem je citovaná práce Roberta Šimůnka, která se zabývá, sice poddanskými, městy Strakonice a Volyní v částečně se kryjícím časovém období.

Ediční poznámka

Přiložená edice vycházející z výše jmenovaných chrudimských městských knih je složena z dvaceti sedmi zápisů. Devatenáct zápisů se týká nákupů a prodejů nemovitostí, většinou domů. Ve dvou zápisech se jedná spolčení majetku a ve třech o předání nemovitosti z důvodu dluhu. Jeden zápis se týká výměny (frajmarku) domu, půjčky a jeden je kšaftem. Až na jeden zápis se týkají všechny přímo mužských členů rodu Andělů z Ronovce. Výjimku tvoří zápis nákupu dvora Hynkem Krušinou z Lichtenburku, který má však své oprávnění spočívající v poukázání na uskutečněnou obchodní praxi. Zápisy jsou řazeny chronologicky, nikoliv dle jednotlivých osob a jsou opatřeny očíslovanými registami. Pokud se v originálním dokumentu nacházely u trhového zápisu záznamy o splácení, jsou v edici uvedeny taktéž. V některých případech ovšem tyto záznamy pokračují na jiných místech knihy, jež však nejsou často u původních záznamů uvedena. V takových případech nejsou záznamy uvedeny ani v příloze. V případě prvních tří záznamů edice, které slouží pouze jako dokreslení majetkové držby Andělů z Ronovce v Chrudimi, nejsou záznamy o splácení uvedeny vůbec.

Přiložená edice vychází částečně ze standardních, avšak neustálených zásad edičního zpracování,⁹³⁾ nicméně s řadou pracovních úprav, neboť pro potřeby této sondy bylo z některých pravidel sleveno. Zároveň je upuštěno od stručného paleografického rozboru rukopisů. Zachovávám uvádění trojí formy jména – „Anděl“, „Anjel“ a „Angel“. Nejčastěji užívanou formou je první z variant, občasné se vyskytuje dokonce kombinace. V jednom zápisu se tedy vyskytuje užití formy „Anděl“ i „Angel“. Dále se jedná ještě například o zachování slova „purkmistr“ v původním znění, tedy „purgkmistr“ či jména „Hynek Krušina z Lichtenburku“ ve formě „Hynek Grušina z Lichtumburgku“. Dále naopak přepisují slovo „duom“ do formy dům (analogicky také další slova jako „svuoj“ – svůj apod.), slovo „žie“ do formy „že“. Kde bylo užito „ú“, je zachováno. Dvojhhláska „au“ je přepisována jako „ou“. Upraveno je též užívání „s“ a „z“ a také interpunkce dle současných pravidel. Vypuštěno je zdvojování hlásek (např. „raddou“ přepisováno jako „radou“). Finanční částky přepisují z původní zkratky do celé formy až za ní. Zkratku „1 ßß m“ přepisují jako „1 ßß m [50 kop míšeňských]“. V případě, že je v originále slovo přeškrtnuto, je to naznačeno přímo v edici.

93) Ivan ŠTOVÍČEK, *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti: příprava vědeckých edic dokumentů ze 16.–20. století pro potřeby historiografie*, Praha 2002.

1. Předání městského domu Burianem a Zikmundem, Anděly z Ronovce, Janu Holcovi. Chrudim, 4. března 1529.⁹⁴⁾

Burian Anděl z Ronovce s bratrem Zikmundem předávají dům ve vnitřním městě Janu Holcovi z Nemošic. Charakter zápisu a skutečnost, že není uvedena částka, ukazuje, že se nejednalo přímo o prodej, nýbrž pouze o předání, jehož důvody nám nejsou blíže známy.

Pan Zigm[u]nd a Burian Andělo[v]é
panu Janovi Holcovi

Vstúpivše před nás do rady urozený pan Zikmund a pan Burian, bratři vlastní z Ronovce a na Morašicích, oznámili, že [dům] svůj Mikšovský, který v městě měli vedle pana Tomana z jedné strany, mocně dali a mocí zápisu tohoto dávají urozenému panu Janovi Holcovi z Nemošic v těch právicích a povin[n]ostech ve všech, jakž vedle susedův náleží činiti a vyplňo[va]ti. Act[u]m f[eria] V Translac[i]o[ni]s s[an]cti Vincesai anno Domi[ni] 1529 [čtvrtek 4. března].

2. Prodej předměstského domu Burianem a Zikmundem, Anděly z Ronovce, Martinovi Pekařovi. Chrudim, 16. ledna 1531.⁹⁵⁾

Bratři Andělové z Ronovce, Burian a Zikmund, prodali v zastoupení Zikmundem Košinem z Košíně svůj předměstský dům chrudimskému měšťanovi Martinovi Pekařovi za 158 kop míšeňských.

Páni Andělové Morašičtí
Martinovi Pekaři

Před námi purgkmistrem a radú (!) [města] C[rudim]i přiznali se, že páni Andělové Morašičtí, totiž pan Zikm[u]nd a pan Burian, vlastní bratři, prodali dům na p[ol]dměstí vedle domu Loukova Martinovi Pekaři za ij^cviii ββ m[158 kop míšeňských]. Zavald jim hned xvi ββ m[16 kop míšeňských] a p[ře]s rok na boží křtění příští bude míti dáti x ββ m[10 kop míšeňských]. Odtud úrok x ββ [10 kop míšeňských], a tak až do zaplacení. Kdež urozený pan Zikm[u]nd Košín z Košíně majíc list mocný od pánův Andělov (sic) odevzdání j[es]t tohoto domu na místě jich učinil. Act[u]m f[eria] II an[te] Antoni a[nn]o 1531 [pondělí 16. ledna].

94) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 364, fol. 228v.

95) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 364, fol. 251v–252r.

3. Nákup domu Burianem Andělem z Ronovce od Matěje Pekaře. Chrudim, 21. července 1544.⁹⁶⁾

Burian Anděl z Ronovce koupil předměstský dům od Matěje Pekaře za 190 kop míšeňských. Předně měl Burian splácet Martinovi Pekařovi a až následně dalším osobám, které měly na tomto domě pojištěny své finance.

Matěj Pekař

Pan Burian Anděl z Ronovce

Před námi purgmistrem a radou [etc.] přiznali se Matěj Pekař, [že] prodal dům svůj na podměstí panu Burianovi Andělovi z Ronovce za ij^cxl ββ m[190 kop míšeňských]. Zavdal hned l ββ m[50 kop míšeňských] a placením povinen jest počna na s[vat]ý Havel, nejprv příští, každého roku vždy při tom času po xv ββ m[15 kopách míšeňských] až do vyplnění sumy, což tu Matěj Pekař má. A po vyjití té sumy potom po x ββ m[10 kopách míšeňských] platiti bude povinen až do zaplacení vši sumy svrchu psané. Stalo se a odevzdáno podle práva rukú rychtářskú f[eria] II pridie Magdalena anno 1544 [pondělí 21. července]. Rukojmě Jan Trnka, Jan Turek, Jan Korbář, Václav Ludvík, Jiřík Franc, Simeon Franc, Jan Franc.

4. Smlouva ošetřující půjčku Buriana Anděla z Ronovce Janovi Turkovi. Chrudim, 21. června 1546.⁹⁷⁾

Burian Anděl z Ronovce půjčil 100 kop českých Janovi Turkovi výměnou za zástavu jeho domu ve městě a dvora na předměstí. Jelikož Jan Turek nesplácel, propadly majetky Burianovi, který je následně prodal Uršile Turkové.

Pan Burian Anděl z Ronovce

Jan Turek

Léta [md]xlvi v pondělí před s[vatý]m Janem Křtitelem [pondělí 21. června 1546] svrchu psaní oznámili, kdež pan Burian Anděl půjčil Janovi Turkovi i^c ββ g čch[100 kop grošů českých]. Ty že je[m]u Jan Turek ujišťuje na domu v městě a na dvoru na předměstí, na statcích svejch takto: od tohoto času v roce má dáti Jan Turek panu Burianovi Andělovi a dědicům neb budoucím je[h]o l ββ g čch[50 kop grošů českých] a odtud v polauletí pořád zběhlém, to j[es]t při Vánocích léta [md]xlvi [1547] xxv ββ g čch[25 kop grošů českých] a ostatek sumy, to jest xxv ββ g čch[25 kop

96) SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 364, fol. 434v.

97) SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 366, fol. 42v.

grošů českých] dáti má při s[vatém] Janě, od tejhčž Vánoc v polouletí přišlém, to jest léta [md]xlviiii [1548]. A jestli by nejprvější peníze, to j[es]t l 1 ββ g čch[50 kop grošů českých] nedal na ten čas, jakž se svrchu píše, tehdy aby pan Burian Anděl a neb ten, komuž by na místě jeho náleželo, ihned se uvázal v ty oba grundy svrchu psané a je držel i jich užíval bez vší překážky dotud, dokud by peníze svrchu psané od Jana Turka dány a zaplaceny nebyly. A pakli by těch l 1 ββ g čch[50 kop grošů českých] při prvním času, to j[es]t v roce, Jan Turek dal, tehdy aby před se Jan Turek svých gruntův užíval jako prve až do toho času, dokud by čas placení ostatku sumy nepřišel a vyvaditi ty peníze, tehdy též při své[m] užívání těch statkův Jan Turek zůstati má. Pakli by kterých peněz, buď prostředních a neb posledních na ty časy svrchu psané nedal, tehdy pan Burian pro každé aby se uvázal způsobem svrchu psaný[m] v též statky nadepsané, kdež Jan Turek sám tu osobně stoje k tomu ke všemu se j[es]t přiznal.

Ten grunt odevzdán podle práva v knihách trhových nových B xix.

A potom pan Jiřík Příbek oznámil, že j[es]t je[m]u pan Burian Anděl dal v to moc, aby ten grunt prodal a s ním činil na místě jeho, jakž chce, to že je[m]u poroučí. Pak že j[es]t ten grunt prodal Uršile Turkové samé, tak aby jej platila i se dvorem a s tím vším, jakž j[es]t to[h]o postoupil Jan Turek, po v ββ m[5 kopách míšeňských] každého roku, aby jí toho odevzdání přáli.

Odložili páni, že tu přítomen pa[n] Burian není, oni mocnosti dávají to[m]u svú vůli, aby se odevzdal, že nemají.

Uršila Turková položila v ββ [5 kop] 1549, ty na právě o s[vaté]m Duše [neděle 9. června 1549].

Uršila Turková položila v ββ [5kop] 1550, ty na právě o f[eria] 4 Georgii [středa 23. dubna 1550].

5. Přiznání se Jana Turka k odevzdání domu a dvoru Burianovi Andělovi z Ronovce. Chrudim, 17. února 1548.⁹⁸⁾

Burian Anděl z Ronovce převzal dům a dvůr na základě smlouvy, kterou uzavřel s Janem Turkem.

Jan Turek [dům]⁹⁹⁾

Pa[n] Burian Anděl z Ronovce

Před námi purgmistre[m] a radou Jan Turek podle zápisu, kterejž učinil na dům a dvůr svůj panu Burianovi Andělovi z Ronovce, odevzdal. Rukou

98) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 369, fol. 39r.

99) Marginální dodatečná poznámka.

rychtářskou podle práva v pátek po s[vat]é Juliáně léta M^{OV}COXLVIII^O [pátek 17. února 1548].

6. Burian Anděl z Ronovce prodává Uršile Turkové dům a spáleníště dvoru. Chrudim, 14. červenec 1550.¹⁰⁰⁾

Burian Anděl z Ronovce prodává Uršile Turkové spáleníště po dvoru za městem s městským domem za 200 kop míšeňských. Jedná se o stejné majetky, které získal Burian ve výše uvedeném zápisu roku 1548 od manžela Uršily Turkové. Splátky od roku 1553 postoupil Burian svému služebníku Matějovi.

Pan Burian Anděl z Ronovce
Uršila Turková [dům]¹⁰¹⁾

Před námi purgmistrem a radou přiznali se pan Burian Anděl z Ronovce, [že] dům v městě, kterýž jemu byl odevzdán i s[e] spáleníštěm dvoru za městem v dluhu od Jana Turka, prodal Uršile, manželce téhož Jana Turka za dvě stě kop míš[e]nských]. Zavdala je[m]u hned xvi ββ m[16 kop míšeňských] a ostatek sum[m]y má platiti počna léta M^{OV}CO LI° na svatú Markétu [pondělí 14. července 1551] a potom jiná léta pořad zběhlá při tom času po viii ββ m[8 kopách míšeňských] až do zaplacení. Stalo se a odevzdáno podle práva v pon[dě]lí po s[vat]é Markétě léta M^{OV}CO L^O [pondělí 14. července 1550]. R[ukojmov]é Beneš Soukeník, Martin Kysilko, David Čapský, Jiřík Rosa, Jan Kavalec, Jiřík Sádlo, Jan Drahorád.

Léta M^{OV}CO LIII° v pátek p[ře]d s[vat]ým Jiří [pátek 21. dubna 1553] pan Burian Anděl z Ronovce odkázal Matějovi, služebníku své[m]u všecku sumu na domu svrchu psané[m], aby ji sobě bral a s ní činil, což chce jako s[e] svým vlastním.

Léta M^{OV}CO LIII° v[e] středu před s[vat]ým Majdale[n]ým [středa 19. července 1553] Matěj, služebník pa[n]a Anděla, přiznal se, že jemu dala Uršila Turková na trh svrchu [psa]ný, za léto toto [tisící] padesátý třetí, viii ββ m[8 kop míšeňských] a při tom oznámil, že se je[h]o pán, pan Buria[n] Anděl přiznává, že j[es]t mu Uršila Turková dala předešlé peníze podle trhu svrchu psaného. Za léto [MD]LI [1551], [MD]LII [1552].

[Léta] 1558 v[e] středu v den památný s[vatéh]o Kříže [středa 14. září] povýšení přiznal se Matěj, služebník páně Andělův, že jesti mu od Uršily Turko[v]é paterých peněz po viii ββ m[8 kopách míšeňských] vyplněno a nic není zadržáno.

100) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 369, fol. 89v.

101) Marginalní poznámka.

**7. Burian Anděl z Ronovce koupil dům od bratrů Rohovládů z Bělé.
Chrudim, 14. února 1555.¹⁰²⁾**

Mikuláš Rohovlád z Bělé za sebe a na místě bratra Jiříka přiznal, že prodal Burianovi Andělovi z Ronovce dům pod poboční branou za 50 kop míšeňských v hotovosti.

Páni Rohovládové z Bělé

Pan Burian Anděl z Ronovce

Před námi purgmistrem a radou přiznali se pan Mikuláš Rohovlád z Bělé i na místě pana Jiříka, bratra svého, [že] prodal dům pod poboční branou nad struhou panu Burianovi Andělovi z Ronovce za padesát kop míš[eňských] hotových. Stalo se a odevzdáno podle práva ve čtvrtek [v] den s[vatéh]o Valentina léta M^OV^{CO}LV° [čtvrtek 14. února 1555].

No[ta]: Tento trh puštěn panu Burianovi Andělovi, aby v tom gruntu bytem byl anebo jej zase sousedem usedlým osadil, že tu podruha ani nájemníka míti nemá. A z to[h]o do[m]u všecy povin[n]osti a platy z to[h]o do[m]u platiti i berně a daně, buďto královské anebo obecní, podle svolení vší obce podstupovati se svolil a slíbil bez odporu všelijaké[h]o pod tajmiž pokutami jako jiní sousedé. V přito[m]nosti pa[n]a Jiříka Radecké[h]o z Radče.

**8. Burian Anděl z Ronovce vyměnil svůj dům v Chrudimi
se Zikmundem Sudou z Řeneč za jeho dům v Heřmanově Městci.
Chrudim, 29. července 1555.¹⁰³⁾**

Zikmund Suda z Řeneč a Burian Anděl z Ronovce učinili frajmark, díky kterémuž získal Zikmund dům v Chrudimi a Burian zase v Heřmanově Městci, kde byl vrchností jeho bratr Zikmund Anděl z Ronovce. Výměna byla učiněna bez jakýchkoliv zaznamenaných doplatků.

Pan Burian Anděl z Ronovce

Pan Zikmund Suda z Řeneč¹⁰⁴⁾

Před námi purgmistrem a radou přiznali se urozený pan Burian Anděl z Ronovce, [že] pustil dům svůj, kterýž [stojí] mezi domy Václava Koziny a Vavřince Truhláře, urozené[m]u panu Zikmundovi Sudovi z Řeneč frajmarkem za dům v Městci Heřmanově, nic sobě tu na tom domu nepozůstávujíc. Stalo se a odevzdáno podle práva v pon[dě]lí po s[vatě]m Jakubě léta M^OV^{CO}LV° [pondělí 29. července 1555].

102) SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 369, fol. 164v.

103) SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 369, fol. 168r.

104) Původně západočeští Sudové Řenečtí z Řeneč.

Ten trh puštěn pa[n]u Zikmundovi Sudovi, že j[es]t všecky povinnosti a platy s to[h]o domu platiti i berně a daně, buďto královské anebo obecní, podle svolení vší obce podstupovati se svolil a slíbil bez odporu všelijakého pod tejmíž pokutami jako jiní sousedé.

9. Burian Anděl z Ronovce prodal dům Petru Svěchovi.

Chrudim, 2. června 1561.¹⁰⁵⁾

Burian Anděl z Ronovce prodal svůj dům ve městě za 150 kop míšeňských Petru Svěchovi. Sumu podstoupil Hynek své kmetičně Kateřině a její dceři Anně, oběma stejný díl a obě měly právo po sobě pohledávku vzájemně dědit. V případě smrti obou, měla zbývající suma připadnout opět Burianovi.

Petr Svěchů od pana Burjana Anděla z Ronovce a na Stolanech dům

Před námi [etc.] přiznali se urozený pan Burjan Anděl z Ronovce a na Stolanech, [že] prodal dům svůj nad struhou Petrovi Svěchovi za ij^c β m[150 kop míšeňských]. Zaval Petr xxx β [30 kop]. Placení[m] bude povinen při každé S[vat]é Trojici po viii β [8 kopách] až do zapla[ce]ní. Stalo se a odevzdáno rukou rychtářskou podle práva v pon[dě]lí po S[va]té Trojici léta [md]lxi^o [pondělí 2. června 1561]. R[ukojmí] Jan Tchoř, Dušek Pekař, Cyprián Barvíř, Vavřinec Zoubek, Jan Hudyčko, Lukeš Lazebník, Dušek Štocký, Jiřík Škohrtal.

Přítom dotčený p[an] Burjan přiznal se, že tu sumu vejš psanou oddává Kateřině, kmetičně své, spolu s Annou, dcerou její, na tento způsob, aby ony obě dvě společně v rovný díl tu sumu vyzdvihovaly. A jestliže by pak který p[án] B[ůh] smrti ne[u]choval, tehdy z jedné na druhou aby spadalo, pakli by obě umřely, to na urozené[h]o p[ana] Burjana přijítí má.

[Léta] 1562 f[eria] 4 an[te] Viti [středa 10. června 1562] položil Jan Svěchu na trh [psa]ný prvních p[eně]z po závdavku viii ββ m[8 kop míšeňských]. Ty p[ři]jala Kateřina kmetična pa[n]a [Burjana]¹⁰⁶⁾ Anděla z Ronovce.

[Léta] 1564 f[eria] 4 an[te] Medardi [středa 7. června 1564] p[ři]znala se Ka[teři]na kmetična pa[n]a Burja[n]a Anděla, že j[es]t od pana Svěcha p[ři]jala za léto [md]lxiiii [1563] viii ββ [8 kop míšeňských].

105) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 369, fol. 267v.

106) Interlineární vsuvka.

**10. Hynek Krušina z Lichtenburku koupil dvůr od Václava ml.
Amchy z Borovnice. Chrudim, 18. února 1578.¹⁰⁷⁾**

Václav mladší Amcha z Borovnice a na Jesenici prodal svůj dvůr Hynkovi Krušinovi z Lichtenburku za pozoruhodných 1650 kop míšeňských.

Urozený p[án] p[an] Hynek Krušina z Lichtumburgku od pana Václava mladšího Amchy z Borovnice [etc.] dvůr někdy n[ebožtíka] Václava Stoupala koupil.

Před námi [etc.] urozený pan Václav mladší Amcha z Borovnice a v Jesenici se přiznal, že prodal dvůr někdy Stoupalovský urozenému pánu panu Hynkovi Grušinovi z Lichtumburgku [etc.] za sum[m]u xvij^c ββ [1 650 kop] míš[eňský]ch, závdavku položil pán vij^cx ββ [660 kop], placení počna o s[vaté]m Václavu, nejprve příštím, po xl ββ [40 kopách] míš[eňský]ch. A tak každého roku až do zaplacení. Stalo se v outerej po s[vaté]m Valentinu [úterý 18. února 1578] a odevzdáno podle práva léta [tisícího] sedmdesátého osmého.

**11. Hynek Anděl z Ronovce koupil dvůr od Hynka Krušiny
z Lichtenburku. Chrudim, 18. února 1578.¹⁰⁸⁾**

Hynek Anděl z Ronovce zakoupil od Hynka Krušiny z Lichtenburku dvůr, který téhož dne Hynek Krušina koupil od Václava Amchy ml. z Borovnice (viz předchozí zápis). Cena dvoru se rovnala ceně, za kterou jej zakoupil Hynek Krušina, tedy 1 650 kopám míšeňským, a to přesto, že cestu k němu patříci již mezitím prodal Janovi Kodešovi.

Urozený pan Hynek Anděl z Ronovce od urozeného pána pana Hynka Krušiny z Lichtumburgku [etc.] koupil dvůr Stoupalovský.

Před námi [etc.] urozený pán pan Hynek Krušina z Lichtumburgku se přiznal, že prodal dvůr někdy Stoupalovský kromě cesty, kterouž Janovi Kodešovi prodal, urozenému panu Hynkovi Andělovi z Ronovce za sum[m]u xvij^c ββ m[1 650 kop míšeňských]. Zaval panu viii^cx ββ m[810 kop míšeňských]. Ostatek sum[m]y platiti má počna o s[vaté]m Václavu tohoto léta [tisícího pětistého] sedmdesátého osmého po xl ββ míš[enský] ch [40 kopách míšeňských], a tak každého roku až do zaplacení. Stalo se a odevzdáno podle práva v outerej po s[vaté]m Valentinu léta [md]lxxviii [úterý 18. února 1578].

107) SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 369, fol. 355v.

108) SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 369, fol. 355v–356r.

Tento trh panu Hynkovi Andělovi z Ronovce od pana purg[mistra] [a] p[ánů] j[es]t puštěn a dopřín [sic], že j[es]t se uvolil a zavázal všechny platy a povinnosti z toho statku platiti, berně, šosy, sumy, fůry, ponucky i všechny daně, buďto Jeho [Mil]o[s]ti Císařské, neb obecní, podle svolení vší obce podstupovati bez odporu všelikého pod týmiž pokutami všemi jako jiní sousedé. Podvolil se v to ve všecko pan Hynek Anděl v příto[m]nosti pána pana Hynka Grušiny z Lichtumburgku, pana Václava mladšího Amchy [etc.], Jana Seny, Jiříka Šlechty.

Act[u]m ut sup[ra].

Místo rukojmův, jestliže by kdy které peníze pan Hynek Anděl [etc.] zaseděl, zaručil týmž dvorem Stoupalovským tak, aby se pro též peníze zasedlé ti, kdož na tom gruntu spra[vedln]o[s]t mají, právem uvedeni býti mohli.

Ľéta [MD]LXXXVIII [1578].

12. Jan Anděl z Ronovce koupil předměstský dům se stodolou od Jana Jeremiáše. Chrudim, 28. srpna 1578.¹⁰⁹⁾

Jan Anděl z Ronovce zakoupil dům se stodolou na předměstí od Jana Jeremiáše za 435 kop míšeňských grošů. Pro případ, že by zemřel a jeho bratři by dům zdělili a chtěli prodat, mohli tak učinit pouze s vědomím jmenovaných rukojmích.

Pan Jan Anděl z Ronovce
od Jana Jeremiáše dům

Před námi [etc.] Jan Jeremiáš se přiznal, že prodal dům svůj na předměstí podle domu Martina Zedníka i s[e] stodolou urozenému panu Janovi Andělovi z Ronovce za sum[m]u iiiicxxxv ββ [435 kop míšeňských]. Zavaldu jemu hned lxx ββ m[70 kop míšeňských]. Ostatek sum[m]y platiti má počna o s[vatě]m Martinu nyní, příštím po x ββ m[10 kopách míšeňských], a tak každého roku až do zaplacení. Stalo se a odevzdáno podle práva f[eria] V p[ost] Barto[lomei] 1578 [čtvrtek 28. srpna 1578]. Rukojmové pan Fridrich Kydlín, Jan Dambik krejčí. Závady všechny, až nejdouli (sic) se jací, na tomto domě má sám Jan Jeremiáš vypraviti a svěsti.

Tento trh panu Janovi Andělovi z Ronovce od pana purgkmistra [a] pánův jest puštěn a dopřín [sic], že j[es]t se uvolil a zavázal všechny platy a povin[n]osti z toho domu platiti, berně, šosy, sumy, ponucky i všechny daně, buďto jeho [mil]o[s]ti císařského, neb obecní, podle svolení vší obce vykonávati jako jiní sousedé bez odporu všelikého. Stalo se v radě

109) SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 372, fol. 266r–267r.

a v přítomnosti Řehoře Krejčího místo rychtáře, p[ana] Fridricha Kydlína, Jana Rychtaříka toto jeho přiznání.

Nota: Též se pan Jan Anděl z Ronovce v to se uvolil, jestližeby ho pán Bůh od smrti uchovati neráčil a páni bratři jeho tejj dům by ujali a jej prodati chtěli, aby téhož domu bez vědomí týchž rukojmův nadepsaných a dovolení jich prodávati moci neměli. Actum ut supra.

Léta [MD]LXXVIII f[eria] 4 die Silvestri [středa 31. prosince 1578] položil urozený pan Jan Anděl z Ronovce prv[ý]ch pe[ně]z po závdavku, x ββ [10 kop], na p[rá]vě vydány Jiříkovi Reslovi na odkázání Jana Pinvičky za dluh f[er]ia 3 post Epithanii 1579 [úterý 7. ledna].

Léta [15]80 f[eria] 4 p[ost] Oculi [středa 9. března] přiznal se Jan Pinvička, že jest od pana Jana Anjela za léto [15]79 x β [10 kop] přijal.

Jakož jest se vyhledalo pilně a bedlivě, že na tomto gruntu Janovi Pinvičkovi po Anně, manželce jeho, náleží i^cxlvi β míš[145 kop míšeňských]. Tu spravedlnost týž Jan Pinvička prodal obci Chrudimské za l β míš[50 kop míšeňských] hotových, kteréž tak na hotově přijavši, odtud se i s manželkou svou i od budoucích svých odevzda. Stalo se f[eria] 3 p[ost] Eugenii [15]80 [úterý 27. prosince].

Léta [15]80 f[eria] 6 p[ost] Nat[ivitas] Mar[iae] [pátek 9. září]. Jakož jest Martinovi Pouchobradskému na tomto gruntu tolikéž l β míš[50 kop míšeňských] náleželo, ty jest prodal Martin obci Chrudimské za xii β míš[12 kop míšeňských], kteréž přijavši odtud se odevzda.

Léta [15]81 f[eria] 4 p[ost] Laetare [středa 8. března] položil u[rozený] p[an] Jan Angel z Ronovce x β [10 kop]. Ty přijali na skoupení peněz k obci, a to jsou peníze za léto [15]80.

Léta [MD]LXXXII f[eria] 2 p[ost] Spiritus san[c]ti [pondělí 4. června 1582] položil u[rozený] p[an] Jan Anděl z Ronovce x β míš[10 kop míšeňských]. Přijaty na skoupení peněz k obci. Za léto [15]81.

Léta [15]83 f[eria] 3 p[ost] Rogationum [úterý 7. května] položil pan Jan Angel x β [10 kop], ty přijaty na skoupení peněz k obci za léto [15]82.

Léta [15]84 f[eria] 4 p[ost] O[mn]es S[an]ctos [středa 7. listopadu] položil pan Jan Angel x ββ [10 kop], ty přijaty na skoupení pe[ně]z k obci.

Léta [15]85 f[eria] 4 p[ost] Lidmillae [středa 18. září] položil p[an] Jan Anděl x β [10 kop], ty přijali na skoupení peněz k obci za léto [15]84.

Léta [15]86 f[eria] 4 p[ost] Briccii [středa 19. listopadu] položil pan Jan Anděl dvojích peněz za léto [15]85 a toto [15]86 po x β [10 kopách], činí xx β [20 kop]. Přijal. Ty vzaty na skoupení peněz k obci.

Léta [15]87 f[eria] 6 p[ost] Martini [pátek 13. listopadu] položila paní Lidmila ~~po nebožtíkov~~ Angelová z Biskupic za toto léto [15]87 x β [10 kop]. Přijaty na skoupení peněz k obci.

No[ta]: Zůstává tu Jeremiášovským ij^c β míš[150 kop míšeňských].

Léta [15]88 f[eria] 6 p[ost] Briccii [pátek 18. listopadu] položila paní Andělová x β [10 kop], ty vzaty na skoupení peněz k obci.

No[ta]:

Léta [15]89 f[eria] 4 p[ost] Oculi [středa 8. března] přiznal se Tomáš, manžel Anny, dcery n[ěkdy] Jana Jeremiáše, jakož též Anně manželce, že na tomto gruntu ij^c β míš[150 kop míšeňských] náleží, ty že j[es]t prodal obci Chrudimské za hotových l β [50 kop] a odtud se odevzdal. Jsou mu pak dány ty peníze takto z[e] složených od Jana Němcova za léto [15]88, dáno mu ix β [9 kop]. Item za voly, který byli prodáni z obecního dvora, dáno mu xvi β [16 kop]. A tak má xxv β [25 kop] a Václavovi, synu Jeremiášovu za obec zůstává xxv β [25 kop]. Neb toho ij^c β [150 kop] jemu s[e] sestrou společně na tomto gruntu náleželo.

Léta [15]91 f[eria] 5 p[ost] Conuersionis Pauli [čtvrtek 31. ledna] položil pan Jetřich Lipanský i na místě paní Ludmily z Biskupic, manželky své, za tento grunt dvojích peněz zasedělých za léto [15]89 a [15]90 po x β [10 kopách], činí xx β m[20 kop míšeňských]. Ty přijaty na skoupení peněz k obci.

Léta [15]96 f[eria] 5 octaua Assum[p]tionis Mariae [čtvrtek 22. srpna] vyhledáno z register, kdy se peníze k obci skoupené zapisují, že od u[rozeného] pana Jetřicha Lipanského přijato z peněz od Václava Haluzy složených témž panu Jetřichovi za léto [15]91 x β [10 kop] a na léto [15]92 vij β míš[6,5 kopy míšeňské].

Léta [15]96 f[eria] 6 p[ost] Decokationis Joannis Baptistre¹¹⁰⁾ [pátek 1. března] urozený pan Jetřich Lipanský z Lipan položil za léto [15]92 pozůstávajících iii β [3 kop] a za léto [15]93, [15]94 a [15]95 po x β [10 kopách], činí xxxiii β [33 kop]. Vzaty na skoupení peněz k obci. Na místě p[aní] Ludmily, manželky své, složil.

Léta 1603 f[eria] 4 p[ost] Cepriani [středa 24. září] položila paní Ludmila Lipanská čtverých peněz po x β [10 kopách] za léto [15]96, [15]97, [15]98 a [15]99, činí xl β [40 kop]. Přijali na skoupení k obci a dáni [3 volí]¹¹¹⁾ Janovi Dražkovi [24 kop míšeňských grošů]¹¹²⁾ za dluh Jana Všetečky, neb Jan Všetečka byvši mu dlužen na obci, p[oněvad]ž za ní peníze měl, takový dluh odkázal, jakž Libro memorialium majori ab anno [1]601, fol. 34.

Ite[m] z týchž peněz paní Ludmile Rakovnický založeno x ββ m[10 kop míšeňských], kteréž jí z pen[ěz] má půjčený na díl sirotka po n[ebožtíkovi] Janovi Píseckým zůstalého, jakž o tom Viridi P 13.

110) Zřejmě svátek setnutí Jana Křtitele.

111) Interlineární poznámka.

112) Interlineární poznámka.

Item vi ββ míš[6 kop míšeňských] dáno do důchodův. Act[um] ut s[upra].

Léta [1]605 f[eria] 5 p[ost] Inventionis crucis [čtvrtek 5. května] položila p[ani] Lidmila Lipanská dvojích peněz, po x ββ m[10 kopách míšeňských], činí xx ββ g[20 kop grošů míšeňských] za léto [1]600 a [1]601. Dány jí zase na ourok ze 400 ββ m[kop míšeňských], kterej za obcí touto má. A to za léto termín s[vatého] Havla léta [1]604 [sobota 16. října] a s[vatého] Havla Jiří léta [1]605 [sobota 23. dubna] iiii ββ m[4 kopy míšeňské], ještě v berních sobě paní poraziti má.

Léta [1]607 f[eria] 6 p[ost] Iubilate [pátek 11. května] položila paní Lidmila Lipanská dvojích peněz za léto [1]602 a [1]603 xx ββ [20 kop], kteréž jí zase na ourok vejše psaný vydaný za léto [1]607 a iiii ββ [4 kopy] zanechala na berně. Učteno s paní Ludmilou Lipanskou a do oučtu pojato za za léta [1]604, [1]605, [1]606 a [1]607, co zasedělyho bylo, a tak jsou ta léta zapravena a peníze od ní na právě složeny ostat[ek] dopláceti 65 ββ [kop].

13. Hynek Anděl z Ronovce koupil kus zahrady od dvoru Lukše Novotného. Chrudim, 22. srpna 1582.¹¹³⁾

Hynek Anděl z Ronovce koupil za hotových 7 kop českých kus zahrady ode dvora Lukše Novotného.

Urozený Pan Hynek Anděl z Ronovce od Lukše Novotného kus zahrady

Před námi [etc.] přiznal se Lukeš Novotný, že jest prodal kus zahrady od dvoru svého tak, jakž Kamenice šíři až k řece zdýly, aby ten jilem mezníkem byl urozeně[m]u panu Hynkovi Andělovi z Ronovce za – vii β g čy[7 kop grošů českých] hotových, kteréžto týž Lukeš Novotný na hotově přijavši od u[rozeného] p[ana] Anděla, odkud se i na místě budoucích svých odevzdal. Stalo se v radě f[eria] 4 p[ost] Assumptionis Mariae 1582 [středa 22. srpna].

14. Kšaft Jana Anděla z Ronovce, Chrudim, 16. listopad 1585.¹¹⁴⁾

Jan Anděl z Ronovce předložil roku 1585 purkmistrovi města Chrudimi kšaft, kterým odkazoval svůj dům v Chrudimi své manželce Ludmile z Biskupic a nenarozenému dítěti, které jeho manželka nosila. V případě, že by se dítě nenarodilo živé, veškerý majetek měl připadnout manželce. Pokud by se narodily se do Janovy smrti další děti i ony měly dědická práva.

113) SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 372, fol. 369v.

114) SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 367, fol. 289v–290r.

Kšaft Jana Angela z Ronovce:

Kteréhožto sám podal pod svým sekretem panu purgmistru, toho času panu mistru Janovi Sokolovi, při přítomnosti osob pana Samuele France, pana Jana Píseckého a tu jest oznámil, že ta vůle jeho jest jistá a konečná, což jest tu koliv rukou jeho sepsáno. Stalo se v domě pana purgmistra, pana mistra Jana Sokola, v sobotu po památce svatého Martina léta [15]85 [sobota 16. listopadu].

Odevřen a čten k žádosti urozených pana Hynka Angela z Ronovce i na místě pánův bratří jeho pana Buriana a pana Zikmunda, odtudž též pana Václava, pana Zikmunda, pana Jindřicha, bratří vlastních Haugvicův z Biskupic na místě paní Lidmily z Biskupic, zůstalé vdovy po dobré paměti panu Janovi Angelovi z Ronovce, v pátek po sv. Matěji léta [15]87 [pátek 27. února].

Ve jméno Svaté a Nerozdílné Trojice vše jednoho pána Boha našeho amen.

Já Jan Angel z Ronovce a v Chrudimi jsouc při zdravém smyslu a dobré paměti a nechťic, aby po mé smrti nějaké různice a nevole býti měly, takto o statečku svém, kderýž tu při městě Chrudimi mám, řídím.

Předkem a nejprve dům, kterýž tu při městě Chrudimi mám, ten poroučím a dávám po mé smrti a dříve nic paní Lidmile z Biskupic, manželce své milé spolu s děťátkem tím, kterěž v životě svém nosí, a kderěž by nám pán Bůh spolu dáti ráčil, buď mužského neb ženského pohlaví a svršky všecky a všelijaké i klinoty [sic], buď na zlatě, stříbře a drahé kamení. I což by se koliv v tom domě našlo a cožby jmenováno býti mohlo, totiž svrchu psané paní Lidmile, manželce své spolu s děťátkem tím poroučím a dávám po své smrti. A jestli by pán Bůh to změnití ráčil, a to děťátko na svět nepřišlo, anebo by z milosti boží přijdouc na svět a potom prve, nežli manželka má a mateř jeho prostředkem smrti z světa sešla, tehdy paní Lidmilu, manželku svou toho všeho po témž děťátku nápadnicí činím. Však s touto přitom vejmkou, že toho všeho v[e] své moci pozůstavuji tak, abych mohl toto mé řízení změnití, k němu přidati, neb ujíti, aneb všecko z ouplna vyzdvihnouti a zkaziti, v nic obrátiti podle mé dobré a svobodné i líbezné vůle. Stalo se léta [15]85 v sobotu po svatém Martinu [sobota 16. listopadu].

Jan Anděl

15. Hynek Anděl z Ronovce převedl své manželce předměstský dvůr do společného držení. Chrudim, 21. března 1585.¹¹⁵⁾

Hynek Anděl z Ronovce spolčuje dvůr zakoupený od Hynka Krušiny z Lichtenburku své manželce Evě ze Zálužan. Účelem aktu bylo zajištění dědického práva manželce na Hynkův majetek.

Urozený pan Hynek Anděl z Ronovce

Urozená paní Eva Andělová z[e] Zálužan manželka jeho

Před námi purgkmistrem a radou města Chrudimě urozený pan Hynek Anděl z Ronovce stoje osobně v radě přiznal se, že s dobrým a zdravým svým rozmyslem s dobrou také a svobodnou svou volí dvůr ten a statek šosovní, kterýž na onen čas od urozeného pána pana Hynka Grušiny z Lichtenburgku [etc.] koupil, a ten pořádně v zápis kněh městských uvedený a vložený má, k tomu také i jiné právo své všelijaké k čemuž je koliv (sic) a na čemkoliv pod šosem má aneb míti by mohl, vzdal j[es]t a moci zápisu tohoto vzdává urozené paní Evě Andělové z[e] Zálužan, manželce své nejmilejší se vším k němu příslušenstvím i se všemi svrsky a nábytky na čemž ty koliv záleží a jakýmiž koliv jmény jmenovány býti mohou k jmění držení a dědičnému vládnutí. Víc ovšem z toho sobě nevymínivši. Což paní Eva, manželka jeho slyše to, jest vděčně od něho přijala. A zase vzdala jest a moci zápisu tohoto vzdává jemu panu Hynkovi Andělovi, manželu svému nejmilejšímu tentýž jeho dvůr a statek šosovní všecken a všelijaký k tomu také i jiný právo své, kderěz pod šosem má, aneb míti by mohla, všecko a všelijaké s ní vším způsobem, jakž se nahoře píše. Nic ovšem tolikěž z toho ze všeho sobě nevymínivše. A tak jsou dotčení manželé praví společníci a jeden po druhém statku toho šosovního všeho a všelijakého, kterýž na ten čas mají, aneb potomně míti by mohli, tak sobě společně vzdaného praví nápadníci tímto zápisem učinění. Tak a na ten způsob, jestliže by kterého z nich manželův pán Bůh všemohůcí dříve prostředkem smrti z tohoto světa pojítí ráčil, aby ten všecken statek tak nahoře dotčený a obsažený z umrlé na živou pozůstalou [osobu]¹¹⁶⁾ připadl plným právem, a to bez překážky každého člověka, jakéžkoliv právo k tomu míti se pravícího. Stalo se na vlastní jich přiznání ve čtvrtek po neděli Reminiscere léta [15]85 [čtvrtek 21. března].

Co[nsulari]s S[criba] Thoma Lwik

115) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 373, fol. 57v.

116) Marginální vsuvka.

16. Hynek Anděl z Ronovce spolčuje svou manželku a děti na chrudimské majetky. Chrudim, 16. května 1594.¹¹⁷⁾

Hynek Anděl z Ronovce spolčuje svou manželku Annu z Vacovic a děti na předměstský dvůr z důvodu svého povolání do boje proti Turkům. Manželka i děti měly po Hynkově smrti dědit stejným dílem. V případě, že by se však Hynek vrátil, měl právo právní ustanovení zápisu změnit.

Urozený pan Hynek Angel z Ronovce

Paní Anna manželka jeho

Já, Hynek Angel z Ronovce a na dvoře při městě Chrudimi známo činím tímto zápisem nynějším i budoucím, kterak maje dle povolání a stavu svého vedle jisté a milostivé vůle jeho mi[losti] císařské proti tomu ouhlavnímu a krve křesťanské žíznivému nepříteli Turku do pole se vypraviti,¹¹⁸⁾ a nejsa sebou jist, jak se mnou milostivý Pan Bůh dále naložiti ráčí, protož nechťc tomu, aby po mé smrti manželka má nejmilejší Anna Angelová z Vacovic s dítkami mými, kteréž nám všemohúcí Pan Bůh z milosti své dáti ráčil a ještě by od nás zplozeny byly, v jakém krácení zůstávati měla, s dobrým svým rozmyslem z[e] své také dobré vůle spolčuji ji s dítkami mými všemi tak, jakž vejš dotčeno, v statku mém šosovním, kterýž tu při městě Chrudimi mám, totiž dvorem se vším i všelijakým k němu příslušenstvím tak, jakž jsem ho sám v držení a užívání byl ve všelijakých také svrščích a nábytcích a sumou ve všem tom, což se koliv v témž dvoře nachází aneb najítí moci bude, jakými by to koliv jmény jmenované býti mohlo. Tak a na ten způsob, aby v tom ve všem rovný a pravý díl s týmiž dítkami mými, kteréž máme, aneb ještě by zplozeny byly, měla, a to bez překážky každého člověka. Však tento zápis nic jináč a nic dřeve (sic) než teprva po smrti mé v svou moc právní přijítí má. Přičemž sobě moci zůstavuji, abych jej, kdyby mi se Pan Bůh v zdraví domů navrátiti dáti ráčil, změnití, v nic obrátiti, anebo ho tak zanechatí mohl a s statkem svým učinil, co bych chtěl bez překážky každého člověka. Stalo se na jistou a dokonalou relaci pana Samuele France z Liblic, primasa, a pana Kryštofa Soukeníka, toho času purgmistra, jichž se pan Hynek dožádal, aby tak tento zápis, jakž v sobě zní do těchto knih vložen byl. Ac[tu]m v pondělí po památce narození Panny Marie léta [15] 94 [pondělí 16. května].

117) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 373, fol. 170r.

118) Tzv. patnáctiletá válka s Turkem (1593–1608)

17. Hynek Anděl z Ronovce si půjčil od Václava Vojíře Saska z Vacovic částku 100 kop míšeňských grošů.

Chrudim, 30. března 1598.¹¹⁹⁾

Za půjčku 100 kop míšeňských grošů postoupil Hynek Anděl z Ronovce dva hony rolí se sedmdesáti čtyřmi záhony Václavu Vojířovi Saskovi z Vacovic. Půjčka byla poskytnuta na dobu tří let. Pokud by ke splacení nedošlo včas, měl Václav Vojíř či jeho potomci právo užívat polnosti další roky až do splacení celé částky.

Urozený pan Hynek Angel z Ronovce zastavil roli panu Václavovi Vojířovi Saskovi z Vacovic.

Před námi purgkmistrem a radou [města Chrudimi]¹²⁰⁾ přiznali se urozený pan Hynek Angel z Ronovce, že jest jemu pan Václav Vojíř Saska z Vacovic a na Smrčku půjčil k důležité potřebě jeho jednoho sta kop mís[eňských] od actum tohoto zápisu do tří let pořád zběhlých, v kteréžto sumě on pan Hynek Anděl jemu panu Václavovi Vojířovi zastavil jest do těch tří let k užívání dvoje hony rolí vorný v nichž se nachází 74 záhony, kterážto rolí leží mezi rolí s jedné pana Cypriána Svitkovského a z druhé strany paní Alžběty Zápské roli. Avšak s těmito vejmkami:

[Jedno.]¹²¹⁾ Aby on pan Václav Vojíř přes pastviště pana Hynka Anděla cestu svobodnou jmíti mohl, po ní dáti jezdit, voziti i všelijakou zvolnost jmíti.

Druhé. Z obou stran aby mohl při vorbě na oba palouky dotrhovati. A jest-liže by pak pan Hynek Anděl [etc.] aneb budoucí jeho jemu panu Václavovi Vojířovi aneb budoucím jeho těch a takových jedno sto kop při tom čase aneb dvě neděle potom nedal a nesložil, tehdy aby též rolí ten rok potom též užíval a užívali, a to vždy tak každého roku dotud, dokudž by suma ta zaplácena nebyla. Stalo se v pondělí po neděli Provodní léta [15]98 [pondělí 30. března] na přiznání obou stran. O tom učiněna relací od pana purgkmistra, toho času p[ana] Daniele Obořila a p[ana] mistra Martina Rakovnického.

18. Hynek Anděl z Ronovce prodal pastviště a role Václavovi Naxerovi. Chrudim, 26. ledna 1605.¹²²⁾

Hynek Anděl z Ronovce prodal dva hony rolí se sedmdesáti třemi záhony za 250 kop míšeňských Václavovi Naxerovi. Jako podmínku obchodu

119) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 373, fol. 213r.

120) Interlineární poznámka.

121) Interlineární poznámka.

122) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 374, fol. 221r.

si Hynek vymínil cestu před tímto pastvištěm pro přístup ke svým rolím. Václav Naxera od u[rozeného] p[ana] Hynka Anděla z Ronovce [pastviště a roli.]¹²³⁾

Před námi [etc.] přiznal se urozený p[an] Hynek Anděl z Ronovce a na dvoře při městě Chrudimi, že jest prodal pastviště u řeky proti mlejnu Klobásovskému ležící a nad týmž pastvištěm dvoje hony rolí vorné, v nichž se 73 záhonův zdržuje. Václavovi Naxerovi za sumu peněz půl třetího sta kop míš[eňských] hotových. Kteroužto sumu týž p[an] Hynek Anděl z Ronovce od předdotčeného Václava Naxery na hotově zcela a z ouplna přijavši, od toho všeho se jest i na místě dědicův a budoucích svých odevzdal. Ac[tum] f[eria] 4 p[ost] Conversionis Pauli a[anno] [1]605 [středa 26. ledna].

No[ta]: Cestu přes to pastviště sobě p[an] Hynek Anděl vymínil tak, aby bez překážky tohoto Václava Napery tudy na další roli své volně jezdit mohl.

Solutum

19. Hynek Anděl z Ronovce prodal kus louky Eustachiovi Landekovi z Traunštejna. Chrudim, 30. ledna 1605.¹²⁴⁾

Hynek Anděl z Ronovce prodal kus své louky za 120 kop míšeňských hotově složených Eustachiovi Landekovi z Traunštejna.

P[an] Eustachius Landek od u[rozeného] p[ana] Hynka Anděla z Ronovce kus louky

Před námi [etc.] přiznal se jest urozený pan Hynek Anděl z Ronovce a na dvoře při městě Chrudimi, že jest prodal panu Eustachiovi Landekovi z Traunštejna kus louky své dědičné, kteráž leží nad rybníkem slatiňanským k té straně hrází dlouhý rybníka toho struhou obmezený od palouka Buchtelova vokolkem až k rybníku přecházející v těch mezích a právních, jakž jest toho on sám p[an] Hynek Anděl z Ronovce v držení a užívání byl za sumu peněz sto dvaceti kop míš[eňských] hotových. Kteroužto sumu od svrchu dotčeného p[ana] Eustachiusa Landeka z Traunštejna na hotově a zouplna přijavši, od toho dílu též louky předjmenované se jest i na místě budoucích a dědicův svých odevzdal. Act[um] f[eria] 4 p[ost] Conversionis Pauli a[nno] [1]605 [středa 30. ledna].

Solutum

123) Marginální poznámka.

124) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 374, fol. 267v.

**20. Hynek Anděl z Ronovce prodal palouk Václavovi Naxerovi.
Chrudim, 13. prosince 1606.¹²⁵⁾**

Hynek Anděl z Ronovce prodal půl honu rolí a palouk za 65 kop míšeňských složených hotově Václavovi Naxerovi. Jednalo se o pozemky navazující na polnosti, které Václavovi Naxerovi prodal již dříve.

Václav Naxera od

u[rozeného] p[ana] Hynka Anděla z Ronovce palouk

Léta [1]606 f[eria] 4 p[ost] Marci [středa 26. dubna] urozený pan Hynek Anděl z Ronovce skrže psaní pod sekrytem svým panu purgkmistru a pánům směle svědčící přiznal se, že jest prodal Václavovi Naxerovi palouk svůj dotýkající se rolí, kterouž předešle témuž Václavovi Naxerovi prodal a k tomu půl honů rolí nad týmž paloukem za sumu 65 ββ [kop] m[íšeňských]. Kteroužto sumu, že jest od téhož Václava Naxery pan Hynek Anděl z ouplna přijal. P[an] Jiřík Rychnovský relaci o tom učinil a že jest se jeho týž p[an] Anděl, aby se na místě jeho přiznal, dožádal, oznámil. Act[um] ut s[upra].

Solutum

[Juxta:]

To psaní jest zastrčené in Protocolo ejusde[m] a v ní.

**21. Hynek Anděl z Ronovce postupuje pole za dluh Evě Vojířové
z Šicndorfu. Chrudim, 15. února 1607.¹²⁶⁾**

Hynek Anděl z Ronovce postoupil osm honů rolí za dluh 550 kop míšeňských Evě Vojířové ze Šicndorfu, manželce Václava Sasky Vojíře,¹²⁷⁾ který mu poskytl půjčku, jak uvádí zápis č. 15.

U[rozená] paní Eva Vojířová z Šicndorfu od u[rozeného] pana Hynka Anděla z Ronovce [rolí]¹²⁸⁾

Před námi purgkmistrem a radou města Chrudimě přiznal se urozený pan Hynek Angel z Ronovce, že jest postoupil a tímto zápisem od sebe i budoucích svých postupuje osmerých honův rolí své za Svatým Křížem¹²⁹⁾ v jednom položení od cesty až k Sobětuchům ležící urozené paní Evě Vo-

125) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 374, fol. 160r.

126) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 374, fol. 167v.

127) A. RYBIČKA, *Rodiny šlechtické v městě Chrudimi v století XV.–XVII. usedlé*, s. 41.

128) Marginální poznámka.

129) Kostel Povýšení svatého Kříže.

jířové z Šicndorfu v sumě půl šesta sta kop míš[enských],¹³⁰⁾ též paní Evě Vojířové na něm panu Hynkovi Angelovi z Ronovce dílu věna jejího pod zatykačem prisouzené. Od kteréžto roli tak postoupené často jmenovaný pan Hynek Anděl z Ronovce tímto zápisem i na místě budoucích svých se jest odevzdal a urozená paní Vojířová, že jeho z takového zatčení od sebe i budoucích svých propouští, se přiznala a jeho u[rozeného] pana Hynka Anděla kvitovati připověděla. Act[um] f[eria] 5 p[ost] Valentini [1]607 [čtvrtek 15. února].

N[ota] B[ene]: Při tom pan Hynek Anděl oznámil, že při též roli od cesty až do čtverých honův i cesta s Tobiášem Tesařem jest společní [sic].

Léta [1]610 f[eria] 4 p[ost] Trem regem [středa 7. ledna] solutum přiznala se v místě rady osobně u[rozená] paní Eva Vojířová, cožkoliv až do místa zápisu tohoto platův špitálských na roli její od Lukáše Dejmká tam po něm zasedené jest i jiných věcí, rovně berně, která se za léto [1]609 vybírá se a nachází, jmenovitě 78 ββ [kop] 15 g[rošů], vše míš[eňských], toho že roli tamtu pojišťuje, kdyby nejprve k prodeji přišla, aby ta suma všecka na hotově k obci vzata byla bez všelijakého odporu a překážky jí paní Evy Vojířové i každého člověka [ut] s[upra].

22. Hynek Anděl z Ronovce prodal dvůr Ludmile Lipanské z Biskupic. Chrudim, 7. ledna 1608.¹³¹⁾

Hynek Anděl z Ronovce prodal svůj dvůr se zbylými pozemky Ludmile Lipanské z Biskupic, jejímž prvním manželem byl Jan Anděl z Ronovce a na Raškovicích. Prodejní částku jeden tisíc kop míšeňských složila Ludmila v hotovosti.

U[rozená] p[ani] Lidmila Lipanská z Biskupic od u[rozeného] p[ana] Hynka Anděla z Ronovce dvůr

Před námi [etc.] přiznal se urozený a statečný rytíř p[an] Hynek Anděl z Ronovce, že jest prodal dvůr svůj zde při městě Chrudimi s lukami a rolemi, kteréž ještě od téhož dvoru odprodány nejsou urozené paní Lidmile Lipanské z Biskupic za sumu tisíc kop míš[eňských] hotových. Kteroužto sumu svrchu dotčený p[an] Hynek Anděl z Ronovce od též paní Lidmily Lipanské z Biskupic zouplna přijavši, odtud se i na místě svých budoucích svých odevzdal. Stalo se a odevzdáno f[eria] 5 p[ost] Novum annum [1]608 [čtvrtek 7. ledna].

130) 550 kop míšeňských grošů.

131) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 374, f. 335v.

23. Hynek Anděl z Ronovce prodal roli Václavovi Naxerovi.

Chrudim, 7. března 1608.¹³²⁾

Hynek Anděl z Ronovce prodal dvacet záhonů rolí Václavovi Naxerovi za 40 kop míšeňských, k čemuž se přiznal skrze purkmistra Daniela Mydláře.

Václav Naxera od

U[rozenéh]o p[ana] Hynka Anděla roli

Před námi [etc.] učinil relaci p[an] Daniel Mydlář, toho čiasu ouřad purgmistrský mající, že jest se před ním v příbytku jeho, nemaje volnosti ku právu, sa (sic) přespólní, dáti se najíti u[rozený] p[an] Hynek Anděl z Ronovce přiznal, že jest prodal 20 záhonův rolí V Honech zadních, kdež v Píšťovech slove nad stezkou vedle rolí paní Slavíkovcový, ležící Václavovi Naxerovi za sumu 40 ββ [kop] m[íšeňských] hotových. Kteroužto sumu, že jest od něho z ouplna přijal a od té roli i na místě budoucích svých se odevzdal. Act[um] f[eria] 2 p[ost] Laetare [1]608 [pondělí 7. března].

Solutum

24. Zikmund Anděl z Ronovce prodal pole Martinovi Součkovi.

Chrudim, 30. srpna 1610¹³³⁾

Zikmund Anděl z Ronovce prodal za částku 221 kop míšeňských pole Martinovi Součkovi. Pozvolna tak začal rozprodávat své dědictví.

Martin Souček od

U[rozeného] pana Zikmunda Anděla z Ronovce roli

Před námi [etc.] přiznal se urozený pan Zikmund Anděl z Ronovce a při městě Chrudimi, že jest prodal roli svou prázdnou a neosetou za s[svatý] m Křížem z jedné strany vedle roli Václava Hřicha a z druhé strany vedle roli Martina Součka ležících témuž Martinovi Součkovi s manželkou jeho za sumu ii^cxxi ββ m[221 kop míšeňských]. Ihned odvedl Martin Souček témuž panu Zikmundovi Andělovi z Ronovce 151 ββ m[kop míšeňských], ostatních 70 ββ m[kop míšeňských] dáti má o s[vaté]m Havle nejprve příštím, kteréž mu zase touž rolí pojišťuje, jestliže by jemu tak a na ten čas konec za ně nedal, aby on p[an] Zikmund Anděl takové roli se [mohl] ihned ujíti, ji prodati aneb zastaviti a s ní jako svou vlastní učiniti mohl. Act[um] f[eria] 5 p[ost] Bartolomei [1]610 [čtvrtek 30. srpna].

132) SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 374, fol. 338v.

133) SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 375, fol. 71r.

Léta [1]611 f[eria] 5 p[ost] Misericordias [čtvrtek 11. dubna] přiznal se pan Zikmund Anděl, že jest od Martina Součka těch lxx ßß m[70 kop míšeňských] za tuto roli povinných přijal a odtud se na místě budoucích svých odevzдал.

25. Karel starší Záruba z Hustířan koupil dvůr od Zikmunda Anděla z Ronovce. Chrudim, 11. dubna 1611¹³⁴⁾

Zikmund Anděl z Ronovce prodal dvůr bez příslušejících pozemků Karlu staršímu Zárubovi z Hustířan za sumu 300 kop míšeňských.

Urozený p[án] pan Karel starší Záruba z Hustířan od urozené[h]o pana Zikmunda Anděla z Ronovce dvůr

Před námi [etc.] přiznal se urozený p[an] Zikmund Anděl z Ronovce, že jest prodal dvůr svůj samotný při obci této ležící z jedné strany vedle domu Martina Krahulíka a z druhé vedle dvoru Adama Dudka na předměstí S[vat] okateřinském jeho milosti urozenému pánu panu Karlovi staršímu Zárubovi z Hustířan na Radimi, Cerekvicích a Sedči j[eho] m[ilosti] římského císaře kraječi [etc.] za sumu iii^c ßß m[300 kop míšeňských]. Zavdati ráčil Jeho Milosti pán panu Zikmundovi Andělovi hotových i^c ßß m[100 kop míšeňských]. Ostatek sumy platiti se má každoročně po x ßß m[10 kopách míšeňských] od actum zápisu tohoto počna v roce, a tak až do zaplacení. Stalo se a odevzdáno urozenému p[anu] Janovi Zápskému z[e] Záp na místě toho Milosti pána f[eria] 5 p[ost] Marci [1]611 [čtvrtek 28. dubna].

No[ta]: Co se povinností a poplatkův všelijakých a také sbírek zemských, kteréž by koli budoucně podle šacuňku starého na témž dvoře zůstávajícího přicházely a vypravovány být měly, to vše že od j[eho] m[ilosti] pána nejináč než jako by člověk měšťský na témž dvoře byl, vycházeti bude, tu se dotčený pan Jan Zápský z[e] Zap na místě j[eho] m[ilosti] pana zamluvil a že j[eho] m[ilosti] pán také sám skrze psaní své k tomu se přiznati ráčí, oznámil.

Léta [1]612 f[eria] 2 p[ost] Omnium Sanctorum [pondělí 5. listopadu] přiznal se urozený p[an] Zikmund Anděl z Ronovce, že jest od u[rozeného] p[ána] pana Karla nejstaršího Záruby z Hustířan [etc.] prvních peněz po závdavku x ßß m[10 kop míšeňských] přijal.

Léta [1]613 f[eria] 4 p[ost] Nativitatis Mariae [středa 12. září] Jiřík Pytlíček ze vsi Liboměřic, poddaný jeho milosti urozeného pána pana Karla Záruby z Hustířan na Radimi, Cerekvicích a Sedči, položil na místě jeho milosti pána x ßß m[10 kop míšeňských]. Ty náleží urozenému panu Zik-

134) SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 375, fol. 83r.

mundovi Andělovi z Ronovce. Jsou na právě. Vydány z práva u[rozenému] panu Janovi Zápskýmu z[e] Záp k ruce témuž panu Zikmundovi Andělovi. F[eria] 4 p[ost] Nativitat[is] Mariae [1]613 [středa 12. září].

Léta [1]615 f[eria] 2 p[ost] Reminiscere [pondělí 16. března] od urozeného pána pana Karla Záruby z Hustiřan [etc.] v zápis přijato na právo xx ßß m[20 kop míšeňských] za rok [1]614 a [1]615 po x ßß m[10 kopách míšeňských], ty náležely Zikmundovi Andělovi z Ronovce, kterých on zase na zasedělý purkrecht na domě svém zanechal.

Přikoupeno kus zahrady k tomuto dvoru od Martina Krahulíka. Vide infra C. 17.

Léta [1]616 f[eria] 2 p[ost] Corporis Christi [pondělí 6. června] Jan Komenda, poddaný jeho milosti urozeného pána pana Karla Záruby z Hustiřan na Radimi, Cerekvicích a Sedči, na místě a k ruce jeho milosti pána složil na právě x ßß m[10 kop míšeňských] za týž rok [1]616.

Léta 1618 f[eria] 7 p[ost] Bartolomei [sobota 25. srpna] u[rozený] pan Jiří Bechyně z Lažan přednesl kvitancí, jednu i druhou vlastní rukou u[rozeného] pana Zikmunda Anděla staršího z Ronovce psanou a sekretem jeho upечатěnou, v nichž se přiznává, že jest od téhož pana Jiřího na místě jeho m[il]o[s]ti pána pana Karla staršího Záruby z Hustiřan [etc.] dvojích peněz za léta 1617 a toto 1618 po x ßß [10 kopách], činí xx ßß [20 kop], přijal. Ostatek pak sumy jemu tu náležející, jíž jest 130 ßß [kop], že jest jeho m[il]o[s]ti pánu panu Karlovi staršímu Zárubovi [etc.] za hotových 75¹³⁵⁾ ßß [kop] prodal a odtud i na místě svých budoucích se odevzdal. Kvitancí v níž se odevzdává, jest actum při městě Chrudimi v pondělí po s. Bartoloměji [1]618 [pondělí 27. srpna], a ta jest panu Jiřímu navracena.

26. Zikmund Anděl z Ronovce prodal pole s loukami Petrovi Plesovi Heřmanskému ze Sloupna. Chrudim, 27. srpna 1612.¹³⁶⁾

Zikmund Anděl z Ronovce prodal pole a louky za sumu 450 kop míšeňských Petrovi Plesovi Heřmanskému ze Sloupna. Tím pokračoval v odprodejích pozemků, které mu ještě ode dvora zbyly.

U[rozený] p[an] Petr Ples Heřmanský z[e] Sloupna od u[rozenéh]o p[ana] Zikmunda Anděla z Ronovce roli

Před námi [etc.] přiznal se urozený p[an] Zikmund Anděl z Ronovce, že jest prodal roli svou pod hůrou Královou s lukami při ní ležícími vedle

135) Nejisté čtení, může se jednat také o číslovku 45.

136) SOKA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 375, fol. 46r.

rolí Jana Šelakovského z jedné a rolí Slatiňanské páně Karlíkovy ze strany druhé nahoru až k hůře a dolů až k rybníku Slatiňanskému dobíhající tak, jakž sám v držení a užívání byl urozenému p[an]u Petrovi Plesovi Heřmanskému ze Sloupna za sumu iiiii^{cl} ʒʒ m[450 kop míšeňských] hotových. Kteroužto sumu dotčený p[an] Zikmund Anděl z Ronovce přijavši odtud se i na místě budoucích svých odevzдал. Act[um] f[eria] 2 p[ost] Bartolomei [1]612 [pondělí 27. srpna].

Solutum

Tato roli od p[ana] Plesa [etc.] zase prodána s dvorem Rakovským panu Bořkovi Hamzovi Bořkovi ze Zábědovic. Infra C 23.

27. Zikmund Anděl z Ronovce prodal pole Václavovi Naxerovi. Chrudim, 8. června 1615.¹³⁷⁾

Zikmund Anděl z Ronovce prodal za sumu 200 kop míšeňských pole Václavovi Naxerovi.

Václav Naxera od

u[rozenéh]o pana Zikmunda Anděla z Ronovce roli

Před námi [etc.] přiznal se Jan Kašpar, plnomocník od urozeného pana Zikmunda Anděla z Ronovce nařízený, že jest dotčený p[an] Zikmund Anděl prodal roli svou všecku, slove V Pišťových, Václavovi Naxerovi za sumu 220 ʒʒ m[kop míšeňských]. Dal a odvedl hned Václav Naxera panu Zikmundovi Andělovi 120 ʒʒ m[kop míšeňských], ostatek 100 ʒʒ m[kop míšeňských] dodati, a tak tu roli doplatiti, má při památce s[vatéh] o Havla, prv příští, totiž když se psáti bude léta [1]616. Act[um] f[eria] 2 p[ost] Phentecostis Mariae [1]615 [pondělí 8. června].

137) SOkA Chrudim, AM Chrudim, inv. č. 375, fol. 114r.

PROPERTY POSSESSION OF THE ANDĚLS OF RONOVEC IN CHRUDIM IN THE PERIOD BEFORE THE BATTLE OF THE WHITE MOUNTAIN

The nobility of the early Modern Times is the subject of the varied directions in the research, studied e.g. using the optics of sociology, economy and other points of views. From the property point of view it is the aristocratic property management and overall economic relations of this group, which has been paid rather considerable attention. Nevertheless the property possession in towns or petty possession of country yards belong to less studied aspects of the real estate owned by the nobility. If the nobility's property in towns is the subject of research, this mostly concerns residential or main towns in the country.

The presented paper uses by way example the yeoman family of the Anděls of Ronovec to show the phenomenon of the gentry's possession of the town property in the regional town of Chrudim in the period before the battle of the White Mountain. In Chrudim, it was the gentry living in the surroundings of the town that had possessed the property since the early 16th century. They continuously extended their properties, transferred them to further generations or, on the other contrary, sold them. On the basis of studying the town books combined with other sources it is possible to try to learn reasons and intentions with which they approached the town property possession. While some of them were led by existential or political reasons, others bought real estate in towns due to the comfort offered by the town life financed by the revenues from their domains. Others bought real estate to resell it with profit in a relatively short period of time, creating price speculations this way. The group of heirs, who only sold inherited property, cannot be ignored either.

The Anděls of Ronovec represent a family settled, from the property point of view, fairly close to Chrudim, owning town property in more generations as well as branches at the same time. Actually, their real estate possession lasted throughout the period from the early 16th century to the end of the period preceding the battle of the White Mountain. In the example of a single family the plurality of the nobility's approaches to the regional town property possessions may be demonstrated. While Burian Anděl of Ronovec clearly focused on town houses, at least some of which he clearly rented, Hynek Anděl of Ronovec only bought a yard and

nothing is known about any other of his properties. He probably focused on farming then. Relatively poor members of the family also included Jan Anděl of Ronovec, who bought a house in Chrudim, inherited by his son Zikmund. He gradually sold out the property inherited after his father as well as his mother later, however.

The presented investigation therefore tries to start studying the property possessions of the nobility in Chrudim in the period preceding the battle of the White Mountain, indicating some aspects accompanying this process. Its modest results may serve as sources for partial comparison with conclusions of investigations in other regional towns.